

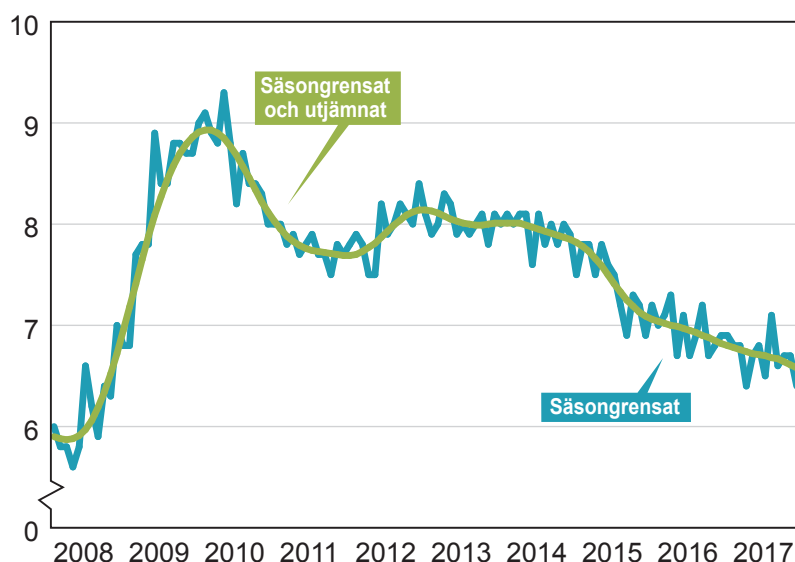
SCB-Indikatorer

E K O N O M I S K M Å N A D S Ö V E R S I K T

Lägsta arbetslösheten på nio år

Arbetslöshet

Procent av arbetskraften, 15–74 år

■ Stark industriproduktion
Sid 5

■ Ljusning i Finland
Sid 21

I fokus:
Detaljhandeln
i ett bransch-
perspektiv
sid 12

KOMMENTARER & ANALYS

INNEHÅLL

Konjunkturläget.....	2	Priser.....	14
Näringsliv.....	4	Arbetsmarknad.....	16
Byggmärnad.....	8	Finansmarknad.....	17
Handel och konsumtion.....	8	Internationell utblick.....	19
Utrikeshandel.....	11	Svenska ekonomiska indikatorer.....	22
"I fokus".....	12		

Indikatorer

	Senaste uppgift	Utveckling senaste		
		mån	3 mån	året
Produktion				
Näringslivets produktion	okt	+	+	+
Industrins produktion	okt	+	○	+
Industrins ordergång	okt	-	+	+
Tjänsteproduktion	okt	+	+	+
Användning				
Handelsnetto ¹⁾	okt	-	-	-
Hushållens konsumtion	okt	+	+	+
Detaljhandelns försäljning	nov	+	+	+
Nyregistrering av personbilar	nov	+	-	+
Övriga indikatorer				
Konsumentpriser	nov	+		+
Producentpriser	nov	+		+
Sysselsättning	nov	+		+
Arbetslöshet ²⁾	nov	-		-

1) Varuexport minus varuimport under perioden

2) Andel av arbetskraften

KONJUNKTURLÄGET

Positivt på många fronter

I årets sista nummer av SCB-Indikatorer kan det vara lägligt att försöka summera året som gått. Den ekonomiska statistiken visar att läget i den svenska ekonomin är starkt. BNP-tillväxten mattades något 2016 efter en mycket kraftig uppgång 2015, då den stora flyktinginvandringen i slutet av året bidrog till att höja BNP. Under de tre första kvartalen 2017 har tillväxten åter tilltagit i styrka. Det är framförallt investeringarna som driver utvecklingen, särskilt bostadsinvesteringar som varit starka under lång tid, men även andra investeringstyper gav ett stort tillväxtbidrag tredje kvartalet.

Utrikeshandeln har totalt sett inte gett något positivt tillväxtbidrag under året då importen växt snabbare än exporten. Varuexporten har haft en god tillväxt, medan tillväxten inom tjänsteexporten stannat av. Importen av tjänster har däremot ökat kraftigt hittills i år samtidigt som även varuimporten gått upp.

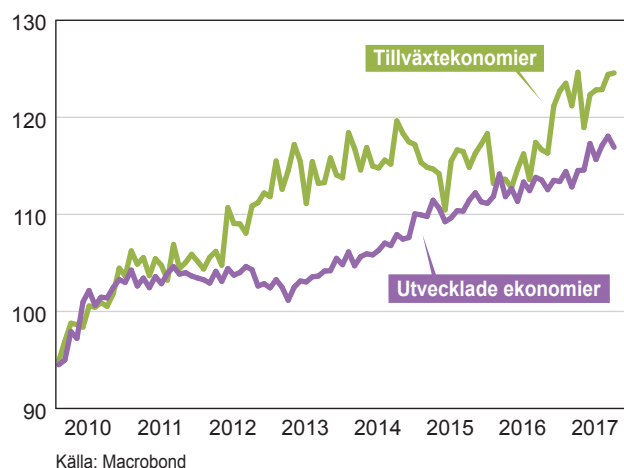
Exportvolymerna har ökat för i stort sett samtliga varugrupper jämfört med de tre första kvartalen i fjol. Utrikeshandelsstatistiken visar att fordonsexporten har gått fortsatt starkt och detsamma gäller mineralvaror som järnmalm samt järn och stål. Tyskland är fortsatt Sveriges viktigaste handelspartner, både vad gäller export och import som båda har växt i god fart under året. Handeln med USA har däremot dämpats, troligtvis till följd av president Trumps

protektionistiska handelspolitik. Exporten har endast ökat marginellt och importen från USA har sjunkit något jämfört med fjolåret.

I takt med att den globala konjunkturen har förbättrats så har världshandeln ökat. Det är främst ökad efterfrågan från tillväxtländerna som bidrar till detta. Efter en liten dämpning av deras import under 2015–2016 har det varit en tydlig uppgång hittills under 2017. För världens utvecklade ekonomier har importvolymerna också ökat något snabbare än under fjolåret.

Import, CPB World Trade Monitor

Volymindex 2010=100, säsongrensat

Källa: Macrobond

Ökad produktion i näringslivet

Det svenska näringslivet uppvisar en stabil tillväxt, där både industrin och tjänstesektorn har ökat produktionstakten under året. De senaste åren har motorfordonsindustrin utmärkt sig särskilt bland industrins delbranscher och den trenden har fortsatt 2017, även om det var en liten dipp under våren. Andra branscher som har en positiv trend är maskinindustrin respektive träindustrin. Inom stål- och metallverk, som gick mycket starkt 2015–2016, har produktionsvolymerna dämpats något.

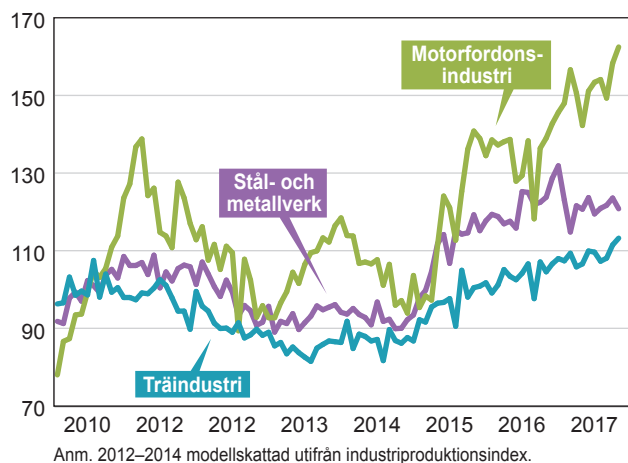
Bland tjänstebranscherna utmärker sig företagstjänster, IT samt motorhandeln med hög tillväxt hittills i år. Men speciellt de två förstnämnda branscherna har problem med ökad arbetskraftsbrist som riskerar att hämma den framtida tillväxten. Transportbranschen samt hotell och restaurang har redan haft en något dämpad utveckling.

Byggbranschen har stått för mycket kraftig tillväxt under flera år och utvecklingen är fortsatt stark. Även där har bristen på arbetskraft blivit ett allt större problem och den senaste månadsstatistiken visar att produktionsvolymerna minskat tre månader i rad. Ett orosmoln för byggbranschen

är höstens prisfall på bostadsmarknaden som riskerar att dämpa byggandet och bostadsinvesteringarna.

Produktion inom industrin (PVI)

Säsongrensade månadsvärden. Index 2010=100

Allt starkare arbetsmarknad

Arbetsmarknaden har fortsatt att stärkas. Det märks framförallt genom ökad sysselsättning, medan arbetslösheten har planat ut. Det råder dock stora skillnader mellan utrikes och inrikes födda och grupper med hög respektive låg utbildningsnivå. Matchningen utgör ett allt större problem, där många branscher upplever brist på arbetskraft. Ungdomsarbetslösheten har fortsatt att minska under året och uppgår till drygt 17 procent av arbetskraften enligt säsongrensade och utjämnade data, vilket är det lägsta talet sedan 2003.

I november sjönk den totala arbetslösheten en del och ligger nu på lägsta nivån på nio år. Arbetslösheten är 6,6 procent, säsongrensat och utjämnat, vilket kan jämföras med 6,8 procent för ett år sedan. Sysselsättningen har ökat med närmare 90 000 personer det senaste året enligt säsongrensade och utjämnade data. Trots att befolkningen fortsatt att öka under året så har sysselsättningsgraden stigit ytterligare till en bit över 68 procent.

Regeringen och KI tror på starkare tillväxt nästa år

I regeringens senaste prognos för den svenska ekonomin reviderades BNP-tillväxten för nästa år upp något, till följd av ökad tillväxt i omvärlden vilket gynnar exporten. Samtidigt väntas hushållskonsumtionen och investeringarna bidra med stabila ökningar. I år räknar regeringen med en BNP-tillväxt på 2,5 procent som nästa år stiger till 2,8 procent. Arbetslösheten väntas sjunka till 6,1 procent 2018, vilket dock var en upprevidering jämfört med septemberprognosen. Det förklaras till viss del av att arbetskraftsdeltagandet reviderats upp. Även sysselsättningsgraden reviderades upp några tiondelar till 68,6 procent under nästa år.

Konjunkturinstitutet (KI) presenterade också en ny prognos i december och den skiljde sig inte nämnvärt från regeringens prognos. KI räknar med en tillväxt på 2,9 procent och en arbetslöshet på 6,4 procent nästa år. Precis som regeringen pekas ökad export ut som den främsta motorn för den svenska ekonomin. KI ser dock risker med

den senaste tidens bostadsprisfall som, om utvecklingen fortsätter, kan verka dämpande för konsumtion och investeringar. I prognoserna antas dock att nedgången blir tillfällig och inte får några märkbara konsekvenser på den svenska ekonomin.

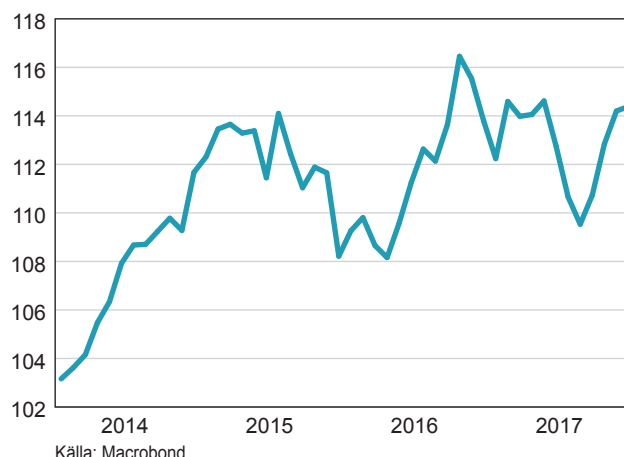
Inflationen nära målet

Inflationen fortsatte att stiga under inledningen av 2017. Såväl KPI och KPIF (som är Riksbankens nya huvudmål för inflationstakten) har legat kring 2 procent under en stor del av året. Som högst var inflationstakten i juli (2,4 procent enligt KPIF), men den har mattats något därefter. I november låg KPIF-inflationen på 2,0 procent.

Prisuppgången gäller många produktgrupper. Exempelvis har energipriserna stigit, vilket innebär dyrare transporter samt ökade boendekostnader för hushållen. Även priset på livsmedel och restaurangbesök har stigit. Under fjolåret försvagades kronan rejält vilket innebar att "den importerade inflationen" steg, det vill säga importerade varor blev dyrare omräknat i svenska kronor. I år har denna effekt inte varit lika tydlig. Fram till början av september stärktes kronan enligt handelsvägda KIX-index men har därefter återigen försvagats till ungefär samma nivå som för ett år sedan.

Svenska kronan

KIX-index 18 nov 1992=100, månadsdata

I december visade Prosperas kvartalsenkät över inflationsförväntningarna att de sjunkit något jämfört med föregående mätning som gjordes i september. Nedgången var måttlig, men gällde både på kort (1 år) och lång sikt (5 år). Ränteförväntningarna ligger dock fortsatt nära 2 procent både på kort och på lång sikt.

Riksbanken avvaktade men räntehöjning i USA

Den amerikanska centralbanken Federal Reserve (Fed) höjde räntan en gång till i december. Efter den senaste höjningen, som var den tredje för året, ligger nu styrräntan i intervallet 1,25–1,50 procent. Tillväxtprognosen höjdes något för nästa år och Fed räknar samtidigt med att arbetslösheten fortsätter nedåt. Under nästa år väntas ytterligare tre räntehöjningar enligt ledamöternas medianprognoser.

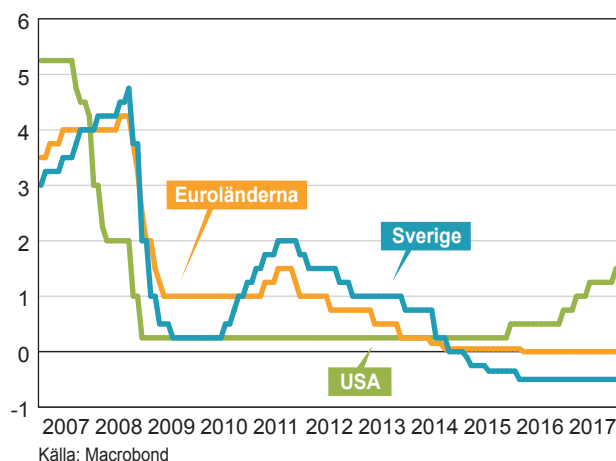
Räntemötet i december var samtidigt det sista för nuvarande ordföranden Janet Yellen som suttit på posten i

snart fyra år. I februari efterträds hon av Jerome Powell, men marknadsbedömare räknar inte med några större förändringar av den förda penningpolitiken. De skattesänkningar som planeras under kommande år väntas stimulera den amerikanska ekonomin på kort sikt, vilket enligt vissa kan leda till en stramare penningpolitik.

ECB lät styrräntan förbli oförändrad på 0,00 procent vid sitt senaste räntemöte. Samtidigt kommunicerades att räntorna kommer att ligga kvar på oförändrade nivåer under lång tid framöver. Programmet med tillgångsköp minskas efter årsskiftet, men kommer att fortsätta åtminstone till september 2018. Även Bank of England lämnade styrräntan oförändrad i december. Den höjdes dock senast i början av november till 0,50 procent.

Den 20 december meddelade även Riksbanken att de lämnar styrräntan oförändrad. Någon förändring av räntebanan, Riksbankens prognos för den framtida ränteutvecklingen, gjordes inte heller. Fortfarande beräknas en första höjning av reporäntan från dagens -0,50 procent i mitten av 2018. Stödköpen av statsobligationer avslutas vid årsskiftet, men Riksbanken kommer att tidigarelägga återinvesteringar av obligationer som förfaller i den befintliga portföljen så i praktiken innebär det att obligationsinnehaven ändå ökar något under 2018 och början av 2019.

Centralbankernas styrräntor
Procent

Dämpning av Storbritanniens ekonomi

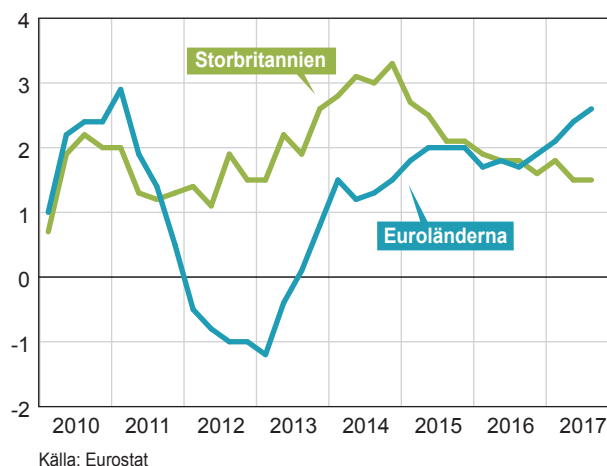
EU-länderna gav vid det senaste toppmötet klartecken för att starta nästa fas i Brexitprocessen som handlar om den framtida relationen mellan Storbritannien och EU. Detta efter att tillräckliga framsteg gjorts i den första fasen om bland annat notan för det brittiska EU-utträdet samt EU-medborgares rättigheter i Storbritannien (och vice versa). Hur gränsen mellan Irland och Nordirland, som blir en yttre EU-gräns, ska påverkas har varit en svår nöt att knäcka och om detta återstår en del förhandlingar.

Den brittiska ekonomin har visat tecken på inbromsning de senaste åren. Den första tiden efter folkomröstningen i juni 2016 klarade sig ekonomin hyfsat, till stor del som en följd av det kraftiga raset för pundet som fungerade som krockkudde och gynnade landets exportsektor. Pundförsvagningen har samtidigt ökat importpriserna och på så

vis inneburit en uppgång av inflationen som nu noteras kring 3 procent. Det har lett till att britternas realinkomster dämpats och konsumtionen har tappat fart. Lägre inhemsk efterfrågan har bidragit till att BNP-tillväxten växlat ned. Både andra och tredje kvartalet i år låg den årsvisa tillväxten på 1,5 procent, vilket är de svagaste noteringarna sedan början av 2013. Det kan jämföras med tillväxten i euroländerna som var 2,6 procent tredje kvartalet i år, den högsta BNP-tillväxten sedan 2011.

BNP-tillväxt

Procentuell förändring jämfört med motsvarande kvartal föregående år

NÄRINGSRLIV

Trenden pekar fortsatt uppåt inom det svenska näringslivet. I oktober bidrog främst industrin till uppgången men sett över de senaste tre månaderna är det tjänstesektorn som gått starkast. Byggbranschen har efter lång tid av obruten tillväxt nu börjat mattas av något. Fortfarande är tillväxten positiv i årstakt, men oktober var tredje månaden i rad med en minskning på månadsbasis.

Industrins ordergång utgör en viktig indikator på framtida produktionsvolymerna och visar en positiv trend även om den dämpades något i oktober. Framförallt är det exportefterfrågan som har varit drivande under de senaste månaderna, men sett över hela det senaste året har inhemska order haft en högre tillväxt än utländska.

I SCB:s senaste investeringsenkät framgår att det starka investeringsklimatet i näringslivet fortsätter ett tag till. Investeringsvolymerna inom industrin är höga och väntas stiga ytterligare något nästa år. Det starka bostadsbyggandet väntas leda till ett rekordår i år vad gäller investeringar inom fastighetsbranschen. Nästa år räknar fastighetsbolagen med en liten avmattning, medan det omvända gäller inom energibranschen där investeringar i elnätet bidrar till ökade investeringsvolymerna.

Produktion i näringslivet

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s produktionsvärdeindex

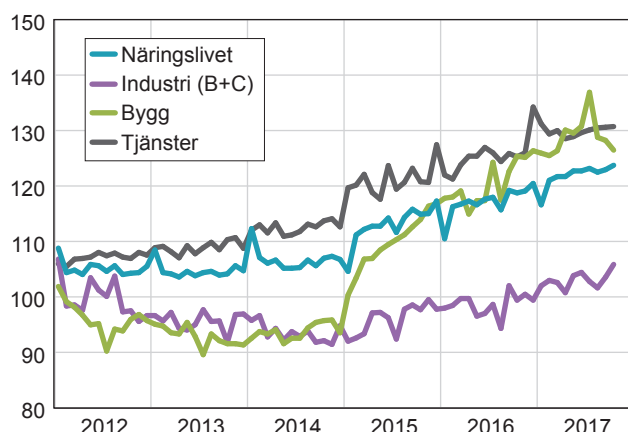
Jenny Strandell

Ökad produktion inom näringslivet i oktober

Den svenska bygg-, tjänste- och varuproduktionen steg i oktober, jämfört både med september i år och med oktober förra året. Det sammanlagda produktionsvärdet för näringslivet ökade med 0,6 procent jämfört med september, i säsongsrensade tal och 4,1 procent jämfört med oktober 2016, i kalenderkorrigerade tal.

Produktion i näringslivet (PVI)

Säsongsrensade månadsvärden. Index 2010=100

Anm. 2012–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Industriföretagen utvecklades starkt och produktionen steg med 2,2 procent jämfört med september. Samtidigt ökade produktionen inom tjänstesektorn och handeln med 0,1 procent. Byggsektorn var återigen den del av näringslivet som minskade på månadsbasis. Byggproduktionen backade med 1,4 procent, säsongsrensat och jämfört med september.

Produktion i näringslivet

Förändring i procent

	Okt 17/ sep 17 ¹⁾	aug–okt 17/ maj–jul 17 ¹⁾	okt 17/ okt 16 ²⁾	jan–okt 17/ jan–okt 16 ²⁾
Industri	2,2	0,0	6,6	4,7
Bygg	-1,4	-3,5	0,6	7,7
Tjänster	0,1	0,8	4,3	4,2
Näringslivet totalt	0,6	0,2	4,1	4,4

1) Säsongsrensat och kalenderkorrigerat

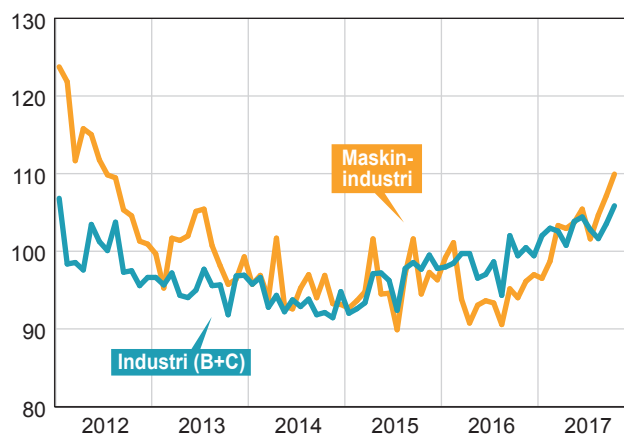
2) Kalenderkorrigerat

Industrisektorn hade återigen en stark månad

Tillväxttakten i industrin var stark i oktober och produktionen ökade med 6,6 procent jämfört med oktober i fjol, i kalenderkorrigerade tal. Under alla månader som hittills redovisats för 2017 har produktionen inom industrisektorn ökat jämfört med motsvarande månad under 2016. Den positiva trenden för industrin blev ännu starkare då oktobersiffrorna lades till i skattningen. Däremot reviderades produktionsstatistiken ner för september månad, där framförallt produktionen inom motorfordonsindustrin reviderats i samband med den senaste publiceringen efter att nya uppgifter inkommit.

Produktion inom industrin (PVI)

Säsongsrensade månadsvärden. Index 2010=100

Anm. 2012–2014 modellskattad utifrån tidigare index.

Produktionen inom industrin var under den senaste tremånadersperioden, augusti till oktober, på samma nivå som under maj till juli i säsongsrensade tal. Många branscher hade dock lägre produktion under den senare perioden, bland annat industrin för metallvaror som backade med 5 procent. Trots det var den totala produktionen oförändrad till följd av att stora branscher som övrig maskinindustri och motorfordon växte.

Produktion inom industrin

Förändring i procent

	okt 17/ sep 17 ¹⁾	aug–okt 17/ maj–jul 17 ¹⁾	okt 17/ okt 16 ²⁾	jan–okt 17/ jan–okt 16 ²⁾
Trävaruindustri, ej möbler	1,6	1,8	8,4	5,6
Massa och papper	1,0	2,0	4,6	2,5
Grafisk industri	1,6	5,5	20,9	8,2
Kemisk industri o läkem.	8,0	-6,7	-0,4	-1,2
Stål- och metallverk	-2,2	0,5	-2,3	0,4
Metallvaruindustri	11,9	-5,2	15,5	7,0
Elektronikindustri	-7,8	-3,1	-20,5	-6,2
Maskinindustri	2,6	3,6	17,2	9,8
Industri för motorfordon	2,6	2,5	15,1	13,8
Industrin totalt	2,2	0,0	6,6	4,7

1) Säsongsrensat och kalenderkorrigerat

2) Kalenderkorrigerat

Hittills i år har produktionen inom industrin ökat med närmare 5 procent, jämfört med samma period i fjol i kalenderkorrigerade tal och några av de branscher som bidrog mest till utvecklingen var maskinindustrin och motorfordonsindustrin. Dels utgör dessa branscher en betydande del av industrin, omkring en fjärdedel av det totala förädlingsvärdet, och dels har de utvecklats starkt. I oktober ökade produktionen inom dessa branscher med 17 respektive 15 procent, jämfört med oktober 2016.

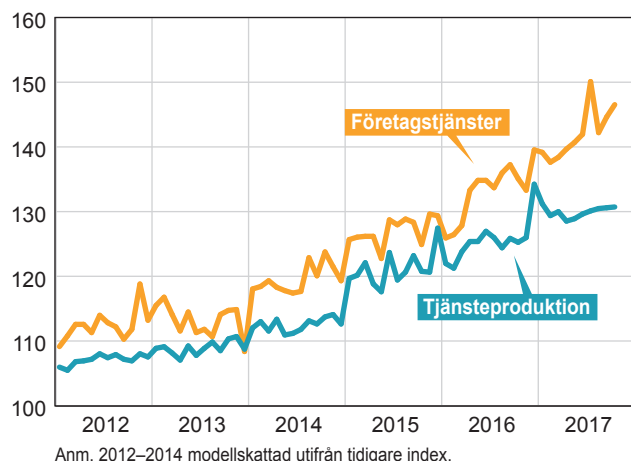
Tjänstesektorn visar fortsatt positiv trend

Produktionen inom tjänstesektorn inklusive handeln steg med 4,3 procent i oktober jämfört med oktober i fjol, i kalenderkorrigerade tal. Liksom för industrisektorn har produktionen inom tjänstesektorn ökat varje månad, vid en jämförelse med motsvarande månad 2016.

Företag inom uthyrning, rekrytering och personaluthyrning ingår i ett av de branschaggregat som utvecklades

starkast under det tredje kvartalet och trenden höll i sig i oktober. Aggregatet står för en femtedel av förädlingsvärdet inom tjänstesektorn och bidrog starkt till den totala utvecklingen. I relation till september steg produktionen med knappt 3 procent, i säsongrensade tal. Utvecklingen var ännu starkare om man jämför med oktober i fjol, med en uppgång på närmare 10 procent i kalenderkorrigerade tal.

Produktion inom tjänstesektorn (PVI)
Säsongrensade månadsvärden. Index 2010=100

Företag inom information och kommunikation visade för andra månaden i rad en lägre produktion jämfört med föregående månad. Det får sättas i relation till att trenden varit stark för branschen och varje månad i år har hittills varit starkare än motsvarande månad i fjol. Produktionen inom branschen, som för majoriteten av branscherna skattas med hjälp av information om omsättning, är dock relativt volatil.

Produktion inom tjänstesektorn

Förändring i procent

	okt 17/ sep 17 ¹⁾	aug-okt 17/ maj-jul 17 ¹⁾	okt 17/ okt 16 ²⁾	jan-okt 17/ jan-okt 16 ²⁾
Motorhandel	-1,0	0,3	7,0	6,7
Partihandel	3,5	0,5	10,7	5,6
Detaljhandel	-0,3	0,5	3,3	2,9
Transp. o magasinering	0,3	0,7	3,2	1,6
Hotell o restaurang	1,1	-0,1	1,4	1,6
Informat. o kommunikation	-2,1	1,3	4,7	6,4
Fastighetsverksamhet	-2,4	0,8	-4,4	0,4
Företagstjänster	1,3	0,1	8,3	7,0
Tjänstebranscher totalt	0,1	0,8	4,3	4,2

1) Säsongrensat och kalenderkorrigerat

2) Kalenderkorrigerat

Den senaste tremånadersperioden, augusti till oktober, hade tjänstesektorn en svagt positiv tillväxt jämfört med maj till juli, i säsongrensade tal. Till skillnad från industrin ökade dock produktionen för majoriteten av branscherna. Företag inom vård och omsorg hörde till undantaget där produktionen istället minskade under den senaste perioden.

Byggsektorn bromsar in

Byggproduktionen minskade i säsongrensade tal för tredje månaden i rad. Byggproduktionen ökade däremot i årstakt, men endast med 0,6 procent jämfört med oktober förra året i kalenderkorrigerade tal. Det är den svagaste tillväxten

för byggsektorn under 2017 och en tydlig inbromsning. Byggproduktionens utveckling jämfört med motsvarande månad 2016, har hittills i år varit positiv varje månad och varierat mellan plus 4,6 till 13,7 procent. Statistiken för oktober är preliminär och kan komma att revideras vid de närmast kommande publiceringarna. Så var även fallet med statistiken för byggproduktionen under tredje kvartalet 2017. Den har reviderats ner i samband med publiceringen av oktober, men till nivåer som fortfarande är betydligt starkare än 2016.

Industrins ordergång

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s ordergång och omsättningsstatistik

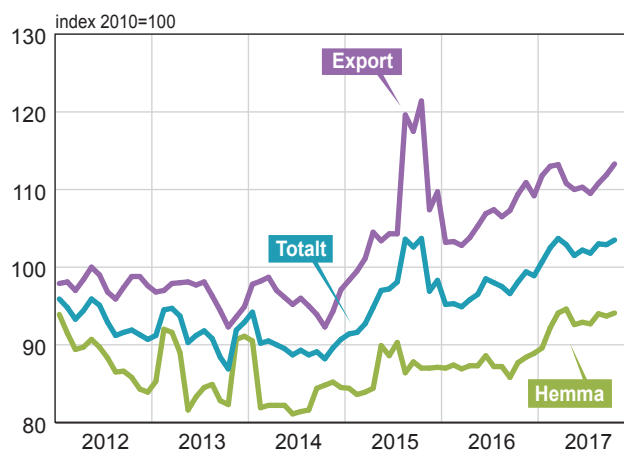
Sara Kebrit

Industrins ordergång minskade i oktober

Industrins totala ordergång minskade med 1,7 procent i oktober jämfört med september i säsongrensade tal, efter att ha ökat i september. Den säsongrensade månadsförändringen har gått både upp och ner under året, och ungefär varannan månad har den uppvisat en negativ förändring och detta mönster har hållit i sig sedan mars 2017. Under oktober minskade ordergången både från hemma- och exportmarknaden. Jämfört med september minskade hemmamarknaden med 1,6 procent och exportmarknaden minskade med 1,5 procent, båda i säsongrensade tal.

Industrins ordergång

Säsongrensade månadsvärden utjämnade med tremånaders glidande medelvärde. Fasta priser

Den kalenderkorrigerade årsutvecklingen, som i många avseenden är en tydligare indikator på hur utvecklingen går, steg med 3,8 procent jämfört med oktober i fjol. Detta understryker att oktober 2017 var en relativt stark månad för industrins ordergång, trots att den minskade säsongrensat. Den positiva trenden syns också tydligare vid granskning av de senaste månadernas årsutveckling där samtliga månader under 2017 har varit starkare än motsvarande månad under 2016 i kalenderkorrigerade tal. Den starka årsutvecklingen under oktober kom främst från hemmamarknaden som ökade med 8,0 procent. Även exportmarknaden bidrog med en ökning på 0,6 procent.

Uppgång för kemi och läkemedel

Störst ökning bland industrins delbranscher uppvisades av aggregatet för kemi- och läkemedelsindustri som ökade med 3,0 procent jämfört med september. Ökningen härrör från exportmarknaden, som gick upp med 4,8 procent, medan order från inhemska kunder minskade med 5,4 procent under samma period.

Orderingång och omsättning			
Förändring i procent			
	okt 17/ sep 17 ¹⁾	okt 17/ okt 16 ²⁾	jan-okt 17/ jan-okt 16 ²⁾
Orderingång			
Hemmamarknad	-2	8	7
Exportmarknad	-2	1	5
Totalt	-2	4	6
Omsättning			
Hemmamarknad	1	7	5
Exportmarknad	-1	4	5
Totalt	0	5	5

- 1) Säsongrensats och kalenderkorrigerat
2) Kalenderkorrigerat

Störst nedgång bland industrins delbranscher under oktober i jämförelse med september uppvisades av motorfordonsindustrin som minskade med 7,2 procent säsongrensats. Minskningen härrör främst från exportmarknaden, som gick ner med 8,5 procent. Order från hemmamarknaden minskade med 6,2 procent under samma period. Det är viktigt att anmärka att årsutvecklingen för denna delbransch var positiv under oktober med en ökning på 22,9 procent, där hemmamarknaden ökade med 28,3 procent och exportmarknaden med 21,0 procent. Motorfordonsindustrin har således haft en stark utveckling under hela året i kalenderkorrigerade tal, en orsak till att den sjönk under oktober var att orderingången var extra stark i september i säsongrensade tal.

Investerings- och insatsvaror starkast under året

Den totala ackumulerade orderingången i oktober var 6,0 procent högre än motsvarande period föregående år. För hemmamarknaden och exportmarknaden var ökningen 6,8 procent respektive 5,4 procent. De branscher som gått bra under året är också en indikator på vilket konjunkturläge vi befinner oss i. Motorfordonsindustrin, övrig maskinindustri och stål- och metallverk tillhör huvudgruppen investeringsvaror och insatsvaror som båda innehåller konjunktürkänsliga produkter som tenderar att sälja bra under högkonjunktur. Den mindre konjunktürkänsliga huvudgruppen industrin för icke varaktiga konsumtionsvaror, som bland annat innehåller livsmedelsindustrin, vars efterfrågan på varor är jämnare över konjunkturcykeln, har däremot haft en svagt negativ ackumulerad årsutveckling jämfört med samma period föregående år.

Näringslivets investeringar

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s investeringsenkät

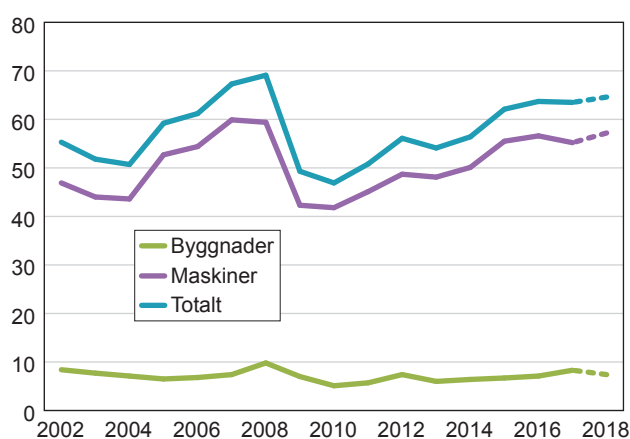
Rickard Persson

Oförändrad investeringsvolym inom industrin

SCB:s senaste investeringsenkät, insamlad i oktober 2017, visade på industriinvesteringar på 69,2 miljarder kronor för 2017. Det innebär i så fall oförändrad investeringsvolym jämfört med fjolåret. I sammanhanget är dock investeringarna uppe på en hög nivå och nästan i paritet med rekordåren 1996 och 2008, vilket kan tyda på att högkonjunkturen närmar sig toppen. Företagens prognoser för 2018 landar på 70,1 miljarder, då främst maskininvesteringar väntas öka.

Industrins investeringar

Miljarder kronor. 2008 års priser. Prognos 2017–2018

Jämfört med majenkäten (insamlad i april 2017) var det en nedrevidering med cirka 800 miljoner för 2017. Från och med oktoberenkäten återfinns dock bolaget Ericsson i tjänstebansherna, vilket innebär att den sammanlagda nedrevideringen i praktiken är mindre än 800 miljoner. Överlag var diskrepanserna mellan februari-, maj- och oktoberenkäten mindre än tidigare år.

Energibranscherna ångar på

Energibranschen förväntas investera 42,8 miljarder 2017, vilket är en volymökning med 13 procent. Men energiföretagens planer för nästa år indikerar en ytterligare höjning, då prognosen för 2018 landar på 47,5 miljarder. De positiva investeringsplanerna torde delvis komma från ökade investeringar i elnäten.

Fastighetsbranschen förväntas bromsa in något

2017 förväntas bli ett rekordår för fastighetsförvaltningen där volymökningen förväntas bli 7 procent. Investeringarna i löpande priser landar på 110 miljarder, vilket är en ökning med 8 procent jämfört med fjolåret. Ökningen kan ses som ett resultat av ett starkt bostadsbyggande. Exempelvis ökade antalet färdigställda lägenheter i flerbostadshus med 14 procent de tre första kvartalen i år jämfört med motsvarande period i fjol. Planerna för 2018 landar för fastighetsbranschen på 106,1 miljarder vilket ger en minskning med 4 procent i löpande priser.

BYGGMARKNAD

Allt färre företag aviserar prishöjningar

Enligt Konjunkturbarometern rapporterar företagen om fortsatt mycket god ordertillväxt de senaste månaderna och att byggandet fortsatt att öka. Synen på orderstockarnas storlek försvagades visserligen något för tredje månaden i rad, men är fortsatt betydligt mer positiv än normalt. Antalet anställda uppges ha ökat betydligt, men brist på arbetskraft bedöms alltjämt vara det främsta hindret för ökat byggande. Byggföretagen rapporterar sammantaget om nästintill oförändrade anbudspriser de senaste månaderna.

Förväntningarna på de närmaste månadernas byggande justerades ner något i december, men är ändå högre än det historiska genomsnittet. Förväntningarna på hur orderstockarna kommer att utvecklas är fortsatt betydligt mer optimistiska än normalt, även om de också justerades ner något i december. Detsamma gäller anställningsplanerna. Andelen företag som väntar sig att kunna höja anbudspriserna de närmaste tre månaderna har successivt minskat och byggföretagen väntar sig nu ungefär oförändrade priser de kommande månaderna.

Byggkostnader

Senaste uppgift: november 2017

Källa: SCB:s faktorprisindex för flerbostadshus

Svag ökning i november

Faktorprisindex steg med 0,1 procent mellan oktober och november 2017. Under motsvarande period 2016 ökade faktorprisindex med 0,2 procent. Entreprenörens kostnader, som har en vikt på drygt 82 procent av faktorprisindex, gick upp med 0,2 procent mellan oktober och november 2017. Bland entreprenörens utgifter steg kostnaderna för gruppen transporter, drivmedel och elkraft samt byggmaterial och maskinkostnader. Löner och omkostnader var oförändrade.

I byggmaterialgruppen fortsatte priserna på armeringsstål att öka mest. Även priserna på järn och stål samt VVS-material, övrigt byggmaterial, betongvaror, vitvaror och golvmaterial steg mellan oktober och november. Övriga byggmaterialgrupper hade oförändrade priser. Byggherrekostnaderna gick ned med 0,4 procent mellan oktober och november 2017. Det berodde främst på minskade räntekostnader.

Faktorprisindex för flerbostadshus

Förändring i procent

	nov 17/okt 17	nov 17/nov 16
Entreprenadkostnader	0,2	2,5
Byggmaterial	0,4	2,8
Löner	0,0	1,9
Maskiner	0,3	2,8
Transporter, drivmedel, elkraft	0,5	4,1
Omkostnader	0,0	2,3
Byggherrekostnader	-0,4	3,1
Total byggkostnad	0,1	2,6

Stabil årstillväxt

Faktorprisindex steg med 2,6 procent mellan november 2016 och november 2017. Entreprenörens kostnader ökade med 2,5 procent, vilket drog upp totalindex med 2,1 procentenheter. Priserna inom gruppen transporter, drivmedel och elkraft ökade mest bland entreprenörens kostnader, men även grupperna maskiner, byggmaterial, omkostnader och löner steg.

Byggmaterialkostnaderna gick upp med 2,8 procent. De största prisökningarna i byggmaterialgruppen hade armeringsstål samt järn och stål som steg med 9,6 procent respektive 6,2 procent. Övriga byggmaterialgrupper ökade också. Byggherrekostnaderna gick upp med 3,1 procent mellan november 2016 och november 2017.

HANDEL OCH KONSUMTION

Hushållens konsumtion växte tredje kvartalet, vilket var femte kvartalet i rad med uppgång enligt nationalräkenskaperna. Hushållen är dock förhållandevis försiktiga i sin konsumtion. Den månadsvisa konsumtionsindikatorn steg endast marginellt i oktober och den årsvisa tillväxttakten gick ner något jämfört med tillväxttakten i september.

Preliminär statistik över detaljhandelns försäljning i november visar en stark utveckling för sällanköpsvaror. Inte minst gäller det elektronikprodukter och handeln över internet där det troligen rör sig om en hel del julklappsinköp. Trenden de senaste åren har varit att en större andel än tidigare av försäljningen sker i november istället för i december även om försäljningen okorrigerat fortfarande är betydligt större i december.

Försäljningen av bilar har mattats av något under de senaste månaderna. Trenden går mot färre nyregistrerade personbilar per månad men nedgången sker från en mycket hög nivå. I november steg nyregistreringen marginellt jämfört med oktober och det finns goda möjligheter att slå förra årets "all time high" när endast decembersiffrorna återstår.

Total detaljhandel

Senaste uppgift: november 2017

Källa: SCB:s o HUI:s detaljhandelsindex

Fortsatt tillväxt

Försäljningen inom detaljhandeln ökade med 0,9 procent i november, säsongrensad och jämfört med månaden innan. Tittar man några år bakåt har det varit en stark tillväxt i detaljhandeln i november, och den trenden ser ut att fortsätta.

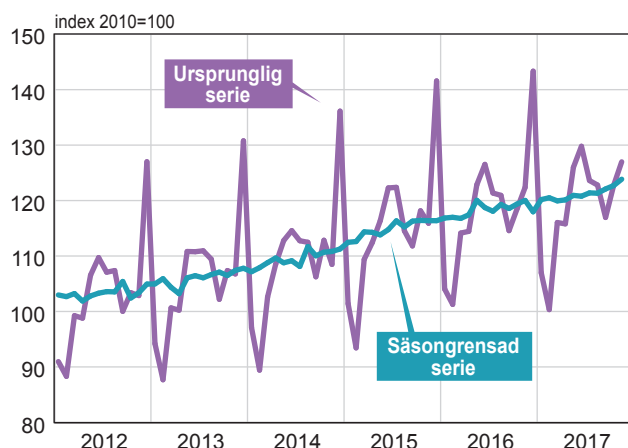
Sett till den senaste tremånadersperioden, september till november, har försäljningen ökat med 1,4 procent, jämfört med juni till augusti. Detaljhandeln har i stort sett haft en positiv utveckling under hela året, bortsett från några dalar i mars och juni.

Uppgången på 0,9 procent kan till stor del förklaras av den starka tillväxten inom sällanköpshandeln, som ökade med 2,0 procent, medan dagligvaruhandeln minskade

med 0,2 procent, säsongrensad och jämfört med månaden innan. Under året har både dagligvaruhandeln och sällanköpshandeln haft en ryckig utveckling, men försäljningen inom sällanköpshandeln har varit starkare.

Total försäljningsvolym inom detaljhandeln

Säsongrensade månadsdata

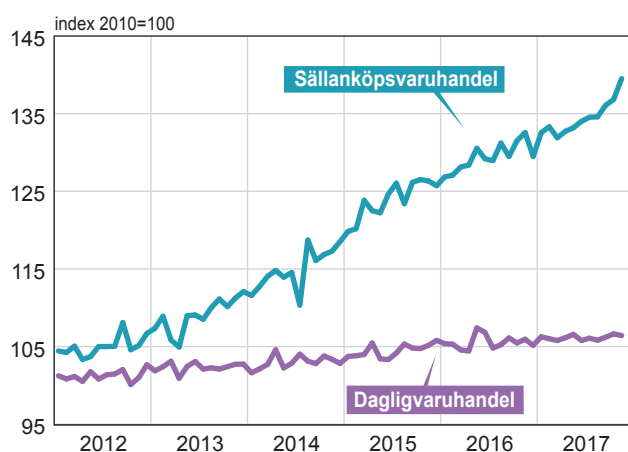

Stark utveckling för sällanköpshandeln

Inom den totala detaljhandeln ökade försäljningen med 3,8 procent jämfört med motsvarande månad i följ, kalenderkorrigerat och mätt i fasta priser. Siffran visar på högre årstillväxt än i oktober och 1,3 procentenheter över den genomsnittliga tillväxten under året. Sällanköpshandeln steg med 6,1 procent i november och bidrog mest till försäljningsuppgången totalt sett, medan dagligvaruhandeln endast steg med 0,5 procent.

Försäljningsvolym inom detaljhandeln

Säsongrensade månadsdata

Elektronikhandeln visade upp en stark försäljningssiffra denna månad, hela 11,8 procents ökning jämfört med månaden innan. Även möbelhandeln hade en bra försäljning och steg med 9,0 procent. Beklädnadshandeln är en viktig del inom detaljhandeln och försäljningssiffrorna visade en ökning på 2,8 procent. Samtidigt fortsätter försäljningen inom skohandeln att sjunka, denna månad med 2,3 procent jämfört med november i följ.

Liksom tidigare månader går det fortsatt svagt för handeln inom heminredning samt leksakshandeln, trots stora prissänkningar.

Detaljhandel

Försäljningsvolym inom detaljhandeln. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	nov 2017	jan–nov 2017
Dagligvaruhandel	0,5	0,5
därf:		
Detaljhandel, mest livsmedel	0,4	0,3
Specialiserad detaljhandel med livsmedel, drycker o tobak	0,8	1,4
Sällanköpshandeln	6,1	3,9
därf:		
Klädhandel	3,7	–0,1
Skohandel	–2,3	–1,7
Möbelhandel	9,0	6,9
Elektronikhandel	11,8	4,1
Järn- och bygghandel	6,8	3,3
Färghandel	..	..
Bokhandel	2,4	2,1
Guldsmedshandel	4,4	0,3
Sport- o fritidshandel	4,7	2,2
Postorderhandel	19,8	15,8
Totalt detaljhandel	3,8	2,4

Stabilt läge i slutet av året

Hittills i år är försäljningen inom detaljhandeln 2,4 procent högre än motsvarande period förra året, kalenderkorrigerat och mätt i fasta priser. Under årets gångna månader är tillväxten betydligt högre i sällanköpshandeln än i dagligvaruhandeln. Försäljningen i den förstnämnda har ökat med 3,9 procent medan försäljningen i den sistnämnda har stigit med 0,5 procent, jämfört med motsvarande period året innan. Beklädnadshandeln har i år minskat med 0,3 procent, och det är framför allt skoförsäljningen som sjunkit.

Hushållens konsumtion

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: Hushållens konsumtionsindikator

Anton Hammarstedt

Hushållens konsumtion ökade i oktober

Hushållens konsumtion ökade med blygsamma 0,1 procent i säsongrensade tal mellan september och oktober. Under de senaste tre månaderna ökade konsumtionen med 0,6 procent, jämfört med föregående tremånadersperiod.

Jämfört med oktober föregående år så har konsumtionen ökat kraftigare, med 1,5 procent, i kalenderkorrigerade siffror. Då oktober i följ innehöll en arbetsdag mindre än i år så är den egentliga ökningen, alltså innan kalenderkorrigering, större än så. Samtidigt har priserna ökat, enligt hushållskonsumtionens implicita deflator, vilket betyder att volymökningen, det vill säga ökningen i fasta priser är lägre än den i löpande priser.

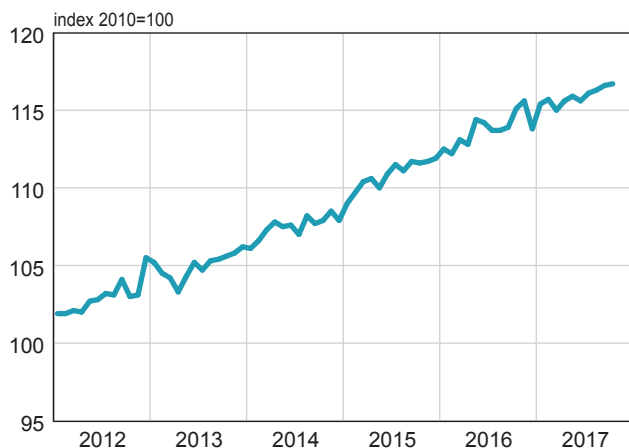
Transporter och fordonshandel drog upp

Det är främst transporter och fordonshandel som har bidragit till ökningen i total konsumtion. Dels har detta att göra med att utgiftsposten har relativt hög vikt, men

den har ökat kraftigast jämfört med föregående period, undantaget gruppen "Övriga varor och tjänster".

De tyngsta utgiftsposterna för hushållen är "detaljhandel med brett sortiment", vilket till största del utgörs av livsmedelshandel, samt kostnader för bostad, elektricitet och uppvärmning. Dessa brukar endast i undantagsfall ge starka bidrag till totalens förändring eftersom de tenderar att ha en jämnare utveckling över tid.

Hushållens konsumtionsindikator
Säsongrensade månadsdata

På andra änden av skalan finner vi "övriga varor och tjänster", som beskriver utvecklingen av konsumtion som ej ryms inom de andra utgiftsposterna. Här finner man exempelvis detaljhandel med ur, hårvård och begravningsverksamhet. Denna något blandade "bransch" har ökat kraftigt under året. Uppgången är 7,7 procent i den ackumulerade årsjämförelsen och 12,5 procent jämfört med oktober 2016, men den lämnar som regel inte betydande bidrag till totalen eftersom dess vikt är väldigt låg.

Hushållskonsumtion

Hushållens konsumtionsutgifter. Kalenderkorrigerad volymförändring i procent jämfört med motsvarande period föregående år

	okt 2017	jan-okt 2017
Detaljhandel, mest livsmedel	1,2	0,6
Beklädnadshandel	-1,0	-0,5
Bostad, elektricitet, gas och uppvärmning	0,0	0,9
Möbler, inredning m.m.	0,6	4,9
Transporter och detaljhandel med och service av motorfordon	3,9	3,2
Post- och telekommunikation	-4,3	5,0
Rekreation och kultur	3,4	4,0
Hotell och restaurang	0,8	0,7
Övriga varor och tjänster	12,5	7,7
Hushållens konsumtionsutgifter (exklusive utlandsposter)	1,5	2,0

Starkt år för post och telekommunikationer

Hittills i år har hushållens konsumtion ökat med 2,0 procent jämfört med januari-oktober föregående år. Samtliga utgiftsposter har ökat, förutom beklädnadshandeln, och det är återigen transporter och motorhandel som har bidragit mest. Kraftigast ökning finner vi i post och telekommuni-

kationer, som ökade med 5,0 procent i kalenderkorrigerade siffror.

Avslutningsvis visade konjunkturbarometern i oktober att hushållens syn på både den svenska och den egna ekonomin förbättrades under månaden. Konjunkturinstitutet uppger att uppgången förklaras av att fler hushåll bedömer att det är rätt tidpunkt att köpa kapitalvaror i nuläget. SCB:s månadsstatistik visar att hushållen även har bedömt att det är rätt tidpunkt att köpa konsumtionsvaror, främst varaktiga sådana.

Personbilar och lastbilar

Senaste uppgift: november 2017

Källa: Trafikanalys och SCB:s fordonssstatistik

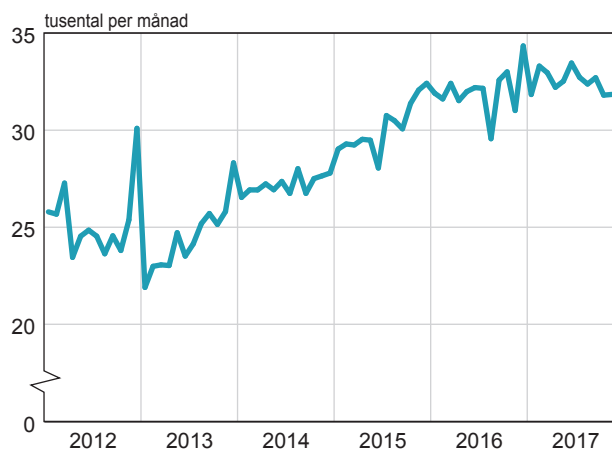
Svag uppgång för personbilsregistreringen

I november steg nyregistreringen av personbilar med 0,1 procent, säsongrensat och jämfört med oktober. Det senaste året har varit ganska ryckigt och trenden började vända svagt nedåt under andra halvåret med minskningar tre av de fem senaste månaderna. Nedgången sker dock från en historiskt hög nivå efter ett par år med uppåtgående trend.

Den senaste tremånadersperioden (september–november) minskade nybilsregistreringen med 2,2 procent, säsongrensat och jämfört med föregående tremånadersperiod. Det var svagare än motsvarande jämförelse föregående månad och faktiskt den svagaste tremånadersutvecklingen sedan våren 2013.

Nyregistrerade personbilar

Säsongrensade månadsdata

Källa: Trafikanalys samt egna beräkningar

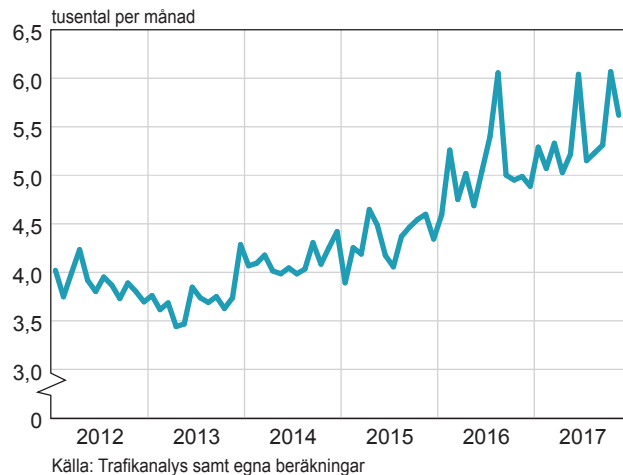
I årstakt noterades dock en uppgång. I faktiska tal nyregistrerades 33 193 personbilar i november, vilket var en ökning med 2,5 procent jämfört med motsvarande månad i fjol. Knappt två tredjedelar av bilarna registrerades av företag och organisationer. Det är ungefär samma andel som tidigare under året. Andelen dieslbilar minskade något jämfört med november i fjol, medan andelen bilar som drivs av el, etanol eller gas ökade.

Hittills under 2017 har 357 371 personbilar registrerats, vilket är 2,1 procent fler än under motsvarande period i fjol. Det finns således goda möjligheter att överträffa fjolårets rekordnotering på drygt 388 000 registrerade personbilar.

Viss rekyl för lastbilarna

Efter en kraftig uppgång i oktober sjönk nyregistreringen av lastbilar något i november. Minskningen på månadsbasis, drygt 7 procent, var dock klart mindre än ökningen i oktober, drygt 14 procent, så trenden är fortsatt uppåtgående. Under tremånadersperioden september till november nyregistrerades 3,5 procent fler lastbilar än under föregående tremånadersperiod, rensat för säsongeffekter.

Nyregistrerade lastbilar
Säsongrensade månadsdata

Jämfört med november i fjol ökade nyregistreringen med 12,6 procent. Totalt under året har 58 987 lastbilar registrerats, vilket är 7,0 procent fler än under motsvarande månader i fjol.

UTRIKESHANDEL

SCB:s utrikeshandelsstatistik visar att värdet för varuexporten har utvecklats snabbare än varuimporten mellan januari och september i år. Varuexporten är 11 procent högre än samma period föregående år medan varuimporten är 10 procent högre i år jämfört med samma period i fjol. Trots detta är handelsnettot för årets första nio månader negativt. Preliminär statistik visar även ett handelsunderskott på 3,1 miljarder i oktober.

Sveriges största exportmarknader

Land	Värde mkr 2017 jan-sep	Värde mkr 2016 jan-sep	Andel %	Förändr 17/16 %
Tyskland	106 157	92 373	11,1	15
Norge	96 386	88 807	10,0	9
Finland	66 435	58 738	6,9	13
USA	66 420	65 042	6,9	2
Danmark	65 282	60 694	6,8	8
Storbritannien	58 814	52 315	6,1	12
Nederländerna	50 610	45 208	5,3	12
Kina	44 052	32 927	4,6	34
Belgien	42 637	40 808	4,4	4
Frankrike	40 611	38 920	4,2	4
Polen	28 690	28 536	3,0	1
Italien	26 099	23 302	2,7	12

Sveriges största importmarknader

Land	Värde mkr 2017 jan-sep	Värde mkr 2016 jan-sep	Andel %	Förändr 17/16 %
Tyskland	180 481	164 396	18,8	10
Nederländerna	82 626	74 443	8,6	11
Norge	79 698	71 538	8,3	11
Danmark	70 257	66 477	7,3	6
Storbritannien	49 922	46 229	5,2	8
Belgien	47 584	41 120	5,0	16
Kina	45 438	42 101	4,7	8
Finland	44 680	40 093	4,6	11
Frankrike	37 091	35 573	3,9	4
Polen	36 846	31 754	3,8	16
Italien	31 274	28 707	3,3	9
Ryssland	27 489	21 937	2,9	25

Handelsnetto

Senaste uppgift: oktober 2017

Källa: SCB:s utrikeshandelsstatistik

Handelsnettot -3,1 miljarder kronor i oktober

Utrikeshandeln med varor gav ett underskott på 3,1 miljarder kronor under oktober 2017 enligt preliminära beräkningar. För oktober 2016 var det ett underskott på 3,5 miljarder kronor.

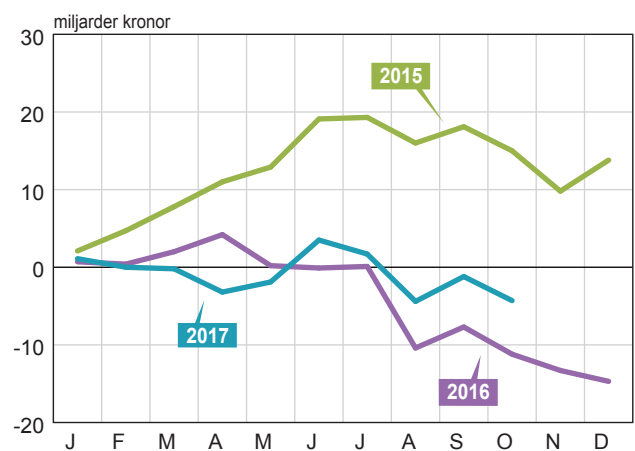
Varuexportens värde under oktober uppgick till 114,3 miljarder kronor och varuimporten till 117,4 miljarder. Både varuexporten och varuimporten har därmed ökat i värde med 10 procent jämfört med oktober 2016. Handeln med länder utanför EU gav ett överskott på 14,3 miljarder kronor medan EU-handeln gav ett underskott på 17,4 miljarder.

Rensat för säsongpåverkan visar handelsnettot ett underskott på 0,7 miljarder kronor för oktober 2017, och ett underskott på 0,6 miljarder kronor för september 2017. Även för augusti 2017 var det ett underskott på 0,6 miljarder kronor.

Sveriges handelsnetto

Akkumulerade månadsvärden från årets början.

Miljarder kronor. Löpande priser

Hittills under året har värdet för varuexporten ökat med 11 procent medan värdet för varuimporten ökat med 10 procent jämfört med motsvarande period för ett år sedan. Varuexportvärdet under denna period uppgick till 1 074,0

I FOKUS

Detaljhandeln i ett branschperspektiv

I månadens artikel "I fokus" beskrivs konjunkturläget inom detaljhandeln. Utvecklingen för detaljhandeln beskrivs inledningsvis på totalnivå och sedan belyses dagligvaruhandeln, distanshandeln, hemtrustningshandeln samt handeln inom kultur och fritid.

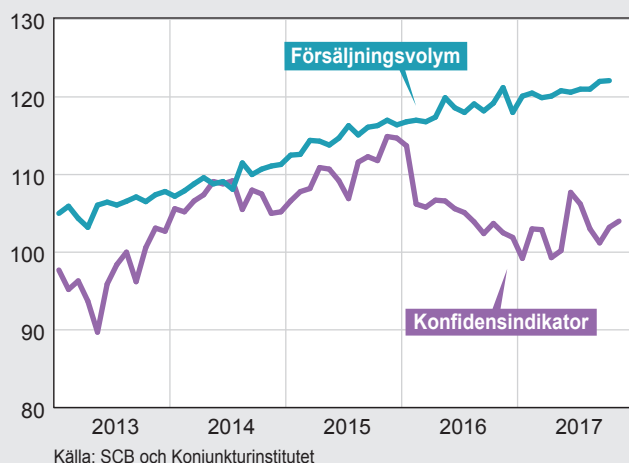
Detaljhandelns utveckling har skiftat betydligt från ett decennium till ett annat, där köplusten i hög utsträckning har följt konjunkturen. 1990-talet var ett svagt decennium för detaljhandeln, i synnerhet under första hälften då handeln sjönk flera år i sträck i spåren av 90-talskrisen. Mot slutet av 1990-talet tog handeln fart och under 2000-talet ökade försäljningsvolymerna snabbt fram till finanskrisens utbrott, då tillväxten mattades av. Trots att slutet av decenniet präglades av finanskrisen ökade detaljhandeln med i genomsnitt ungefär 5 procent per år under 2000-talet att jämföra med cirka 1 procent under 1990-talet. Hittills under 2010-talet har detaljhandeln ökat med i genomsnitt 3 procent per år, vilket är en hyfsad ökningstakt, men ändå långt ifrån 2000-talets expansiva tillväxt.

De senaste åren har detaljhandeln visat en stabil utveckling. Efter en hygglig ökning 2014 steg försäljningen i snabb takt 2015, då den ökade med 5 procent jämfört med året innan. 2016 ökade detaljhandeln med cirka 3 procent, vilket är en hyfsad ökning, men ändå klart svagare än under det starka 2015. I år har handeln fortsatt uppåt, men ökningstakten har mattats av ytterligare jämfört med förra året. Hittills i år, från januari till och med oktober, har den totala detaljhandeln stigit 2,3 procent jämfört med motsvarande period 2016.

Detaljhandel totalt

Försäljningsvolym, säsongrensat, index 2010=100

Konfidensindikator, säsongrensat, medelvärde=100

Konjunkturinstitutets konfidensindikator visar att handlarernas optimism växte i princip oavbrutet från andra hälften av 2013 fram till början av 2016. Sedan började indikatorn att röra sig nedåt, men har trots det fortsatt att ligga över det historiska medelvärdet i stort sett samtliga månader. Efter nedgångar i början av hösten har optimismen tilltagit igen i oktober och november.

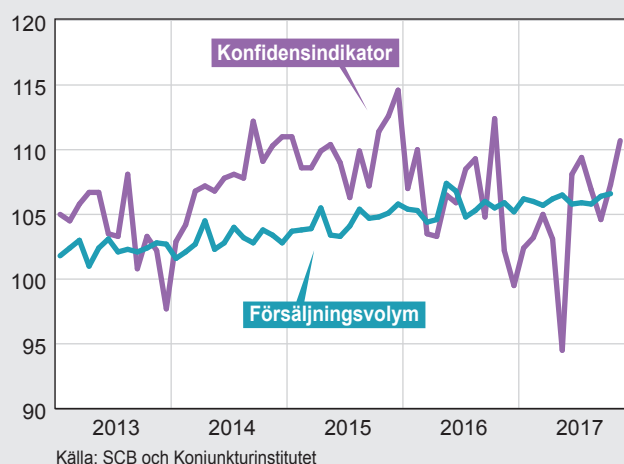
Måttlig men stabil tillväxt för dagligvaruhandeln

Dagligvaruhandeln, som framför allt utgörs av livsmedelshandeln, ökar liksom övriga detaljhandeln sin försäljning de flesta månader även om det emellanåt kommer nedgångar. Tillväxten inom dagligvaruhandeln sker dock långsamt, betydligt långsammare än inom sällanköpsvaruhandeln som haft en stark tillväxt efter finanskrisen. Livsmedelshandeln kan dock ses som stabilare, då den är mindre styrd av konjunkturen än sällanköpsvaruhandeln. De senaste åren har försäljningskurvan varit svagt uppåtgående och hittills i år har försäljningen varit 0,5 procent högre än motsvarande period i fjol. I dagligvaruhandeln ingår också Systembolaget vars försäljning har utvecklats starkare i år än livsmedelshandelns.

Dagligvaruhandel

Försäljningsvolym, säsongrensat, index 2010=100

Konfidensindikator, säsongrensat, medelvärde=100

Konfidensindikatorn för livsmedelsbranschen har haft en mer varierad utveckling än försäljningen. I maj i år kom en rejäl dip, men sedan dess har indikatorn ökat och legat över det historiska genomsnittet. Sammantaget har den i genomsnitt legat något lägre i år än 2014, 2015 och 2016. Under alla dessa år har handlarna överlag upplevt läget som starkare än normalt.

Internethandeln växer så det knakar

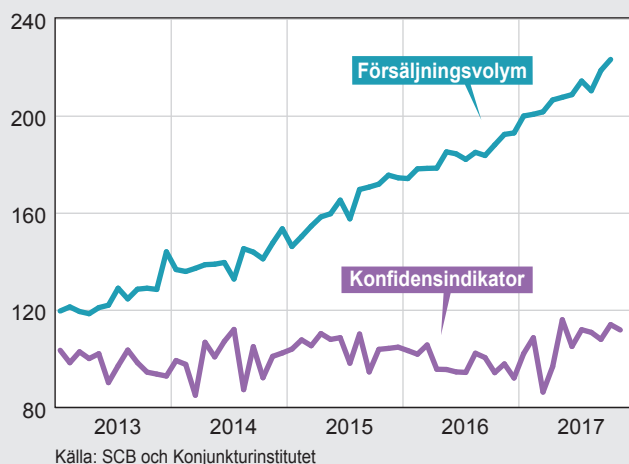
Försäljningen via internet har ökat explosionsartat de senaste åren och tar en allt större marknadsandel från butikshandeln. Det är speciellt de tre-fyra senaste åren som tillväxttakten trappats upp. Bara i år har distanshandeln stigit med 15 procent jämfört med motsvarande period 2016. De branscher som för närvarande har den snabbaste tillväxten är leksakshandeln samt bygghandeln medan kläder och hemelektronik fortfarande är de varor som handlas klart oftast via internet¹. Tillsammans står kläder och elektronik för nästan vartannat internetköp.

¹ Enligt E-barometern, som HUI research tar fram i samarbete med PostNord.

I FOKUS

Distanshandel

Försäljningsvolym, säsongrensad, index 2010=100
Konfidensindikator, säsongrensad, medelvärde=100

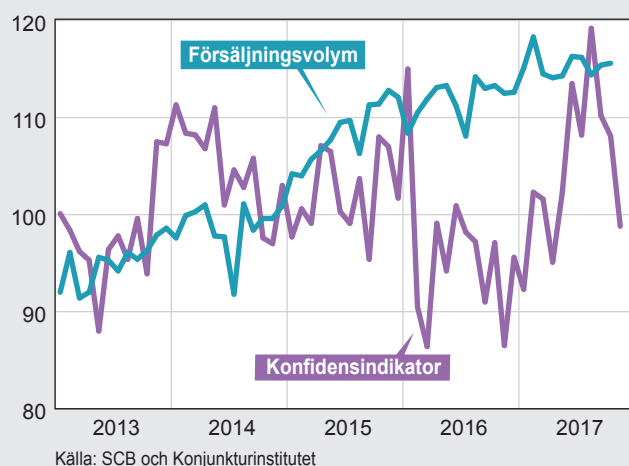
Även om försäljningen via internet har ökat kraftigt på senare år så har handlarna inte upplevt läget som lika gynnsamt. Det är inte osannolikt att marginalerna pressats i takt med att antalet aktörer som vill vara med och dela på kakan har ökat. Sedan 2013 är det bara två år som konfidensindikatorn i snitt legat över 100-strecket och handlarna upplevt läget som starkare än normalt; 2015 och i år. Efter ett par riktigt svaga månader i våras har läget stärkts betydligt och internetföretagen har upplevt att konjunkturen är starkare än normalt.

Inredningshandeln varvar ner efter expansiva år

Under 2000-talet ökade svenskarnas intresse för inredning och försäljningen av heminredning och husgeråd växte snabbt. Några månader innan finanskrisen bröt ut 2008 började dock försäljningen att tappa något. Även om den återhämtade sig relativt snabbt så utvecklades branschen svagt fram till 2012. Därefter tog handeln med heminredning fart och utvecklingskurvan pekade brant uppåt.

Hemutrustningshandel

Försäljningsvolym, säsongrensad, index 2010=100
Konfidensindikator, säsongrensad, medelvärde=100

I år har dock tillväxten mattats av och försäljningen ligger i princip på samma nivå som i början av året. Handeln med möbler och inredning är vanligtvis en bransch som följer konjunkturen relativt väl. I oroliga ekonomiska tider skjuts dessa inköp ofta fram i tiden då hushållen istället prioriterar det allra nödvändigaste såsom livsmedel.

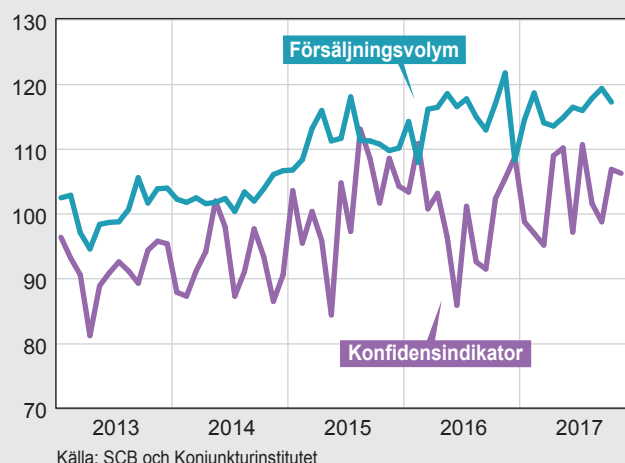
I slutet av 2013 lyfte konfidensindikatorn för heminredningsbranschen och låg kvar på en hög nivå fram till hösten 2014. Därefter pendlade indikatorn kring 100-strecket fram till början av 2016, då den dalade och höll sig under genomsnittet i princip hela året. I somras ökade åter optimismen inom branschen och höll sig kraftigt över medelvärdet i några månader. Vid senaste mätningen i november hade dock optimismen sjunkit rejält. Om det är en tillfällig nedgång eller tecken på att läget för inredningsbranschen håller på försämrats på längre sikt återstår att se.

Måttlig tillväxt i år för kultur- och fritidshandeln

Kultur- och fritidshandeln omfattar sport- och fritidshandeln, bok- och pappershandeln samt leksakshandeln. Av dessa är sport- och fritidshandeln den som omsätter klart mest pengar, ungefär fem gånger mer än bok- och pappershandeln som i sin tur är större än leksakshandeln. Försäljningen inom kultur- och fritidsbranschen ökade stadigt under 2000-talet, även om också denna bransch gick ner något i samband med finanskrisen. Åren närmast efter krisen ökade försäljningen svagt fram till 2012, då kultur- och fritidshandeln ökade rejält. 2013 gick det däremot trögt för branschen, men därefter har försäljningen ökat hyfsat. Hittills under 2017 har försäljningen visserligen ökat, men i mindre omfattning än genomsnittet för sällanköpshandeln.

Butiker inom kultur och fritid

Försäljningsvolym, säsongrensad, index 2010=100
Konfidensindikator, säsongrensad, medelvärde=100

Konfidensindikatorn för kultur- och fritidsbranschen vittnar om att läget var svagare än normalt under 2013 och 2014 men att det, liksom för många andra branscher inom sällanköpshandeln, förbättrades kraftigt under 2015. Handlarna upplevde en försämring under 2016, men sedan i våras har konjunkturen åter stärkts och läget varit starkare än normalt.

miljarder kronor och varuimportvärdet till 1078,3 miljarder. Handelsnettot för januari–oktober 2017 gav därmed ett underskott på 4,3 miljarder kronor. För motsvarande månader ett år tidigare noterades ett underskott på 11,2 miljarder kronor.

PRISER

Konsumentpriser

Senaste uppgift: november 2017

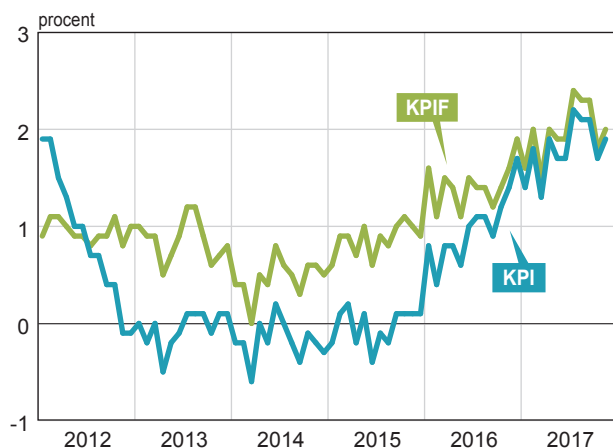
Källa: SCB:s konsumentprisindex

Inflationstakten steg i november

Inflationstakten enligt KPIF var 2,0 procent i november, vilket var en uppgång från 1,8 procent i oktober. KPIF steg med 0,2 procent från oktober till november. Inflationstakten enligt KPI var 1,9 procent i november, en ökning från 1,7 procent i oktober.

Inflationstakten

Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Boendekostnader och transporter drar upp KPI

Den årsvisa inflationstakten enligt konsumentprisindex (KPI) var 1,9 procent i november, vilket var en uppgång från oktober då den var 1,7 procent.

Högre boendekostnader (2,3 procent) bidrog med 0,5 procentenheter. Prisökningar på transporter (3,0 procent) bidrog med 0,4 procentenheter, varav 0,3 procentenheter berodde på högre priser för drivmedel (9,3 procent). Prisökningar på livsmedel (2,8 procent) bidrog med 0,3 procentenheter, varav 0,1 procentenhet berodde på högre priser på mjölk, ost och ägg. Prisökningar på restaurangbesök (3,4 procent) bidrog med ytterligare 0,2 procentenheter.

Prisökningarna under det senaste året motverkades främst av prissänkningar på teleutrustning (-12,1 procent), som påverkade nedåt med 0,2 procentenheter.

Dyrare drivmedel i november

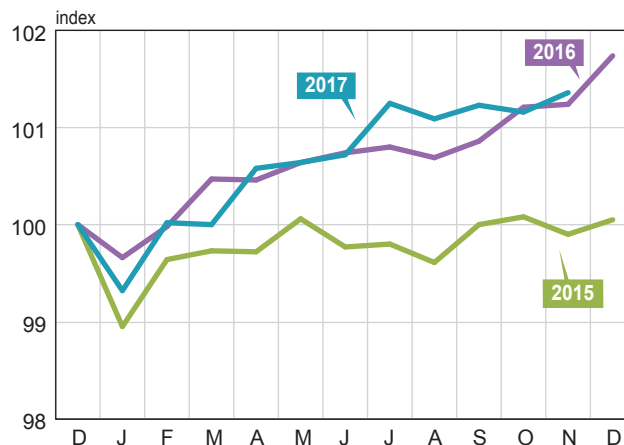
KPI steg med 0,2 procent från oktober till november. Under motsvarande period 2016 var KPI oförändrat vilket förklarar att den årsvisa inflationstakten steg i november.

Till månadsförändringen bidrog främst prishöjningar

på drivmedel (4,5 procent), el (2,3 procent) och kläder (1,8 procent) med vardera 0,1 procentenhet. Lägre priser på utrikes flygresor (-12,4 procent) och flygcharter (-11,5 procent) påverkade samtidigt KPI nedåt med 0,1 respektive 0,2 procentenheter.

Konsumentprisernas utveckling

December föregående år=100

KPIF precis på Riksbankens mål

KPIF (KPI med fast ränta) är ett index som visar samma prisutveckling som KPI, men utan de direkta effekterna av en ändrad penningpolitik. Den årliga förändringen i KPIF är Riksbankens målvariabel för inflationsmålet sedan september 2017. Inflationstakten enligt KPIF var 2,0 procent i november, med andra ord exakt på Riksbankens mål.

KPIF exklusive energi (KPIF-XE) och KPIF med konstant skatt (KPIF-KS) är två andra mått på inflation som beräknas av SCB på uppdrag av Riksbanken. Inflationstakten enligt KPIF-XE, där energivaror exkluderas från KPIF, var 1,8 procent i november. I KPIF-KS konstanthålls de skatter och subventioner som tas ut på produkter i konsumentled och även enligt detta mått uppmättes inflationen till 1,8 procent.

Konsumentprisernas förändring

November 2017	Förändring från		Bidrag till förändring sedan nov 2016 ¹⁾
	Föregående månad	nov 2016	
Livsmedel och alkoholfria drycker	0,0	2,5	0,3
Alkoholhaltiga drycker och tobak	0,0	1,8	0,1
Kläder och skor	1,7	-0,7	0,0
Boende	0,5	2,3	0,5
Inventarier och hushållsvaror	0,1	-0,6	0,0
Hälsö- och sjukvård	0,8	0,7	0,0
Transport	0,4	3,0	0,4
Post och telekommunikationer	-0,2	-2,9	-0,1
Rekreation och kultur	-0,9	1,1	0,1
Utbildning	0,3	4,0	0,0
Restauranger och logi	0,0	3,6	0,3
Div varor och tjänster	0,0	3,8	0,3
KPI totalt	0,2	1,9	1,9

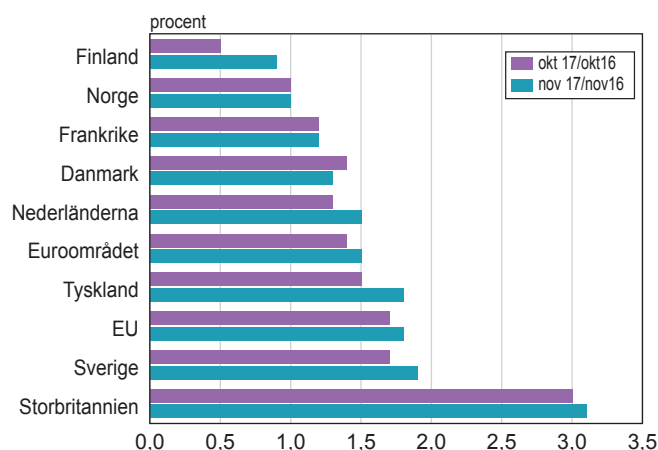
¹⁾ Procentenheter

Inflationstakten steg även i EU-länderna

SCB beräknar även HIKP (harmoniserat index för kon

summentpriser), vilket görs av samtliga EU-länder. Måttet har en något mindre täckning jämfört med KPI och KPIF, främst på grund av att delar av hushållens boendekostnader utelämnas. Inflationstakten enligt HIKP låg för Sveriges del på 1,9 procent i november, vilket var en ökning från 1,7 procent i oktober.

Inflationstakten i olika länder
EU-länder och Norge enligt HIKP

I EU-länderna gick inflationstakten upp från 1,7 procent till 1,8 procent. Storbritannien sticker fortsatt ut med en inflation som uppmättes till 3,1 procent i november. I euroländerna var inflationstakten 1,5 procent där det var en uppgång för Tyskland från 1,5 till 1,8 procent medan Frankrike låg kvar på 1,2 procent som i oktober.

Priserna i producent-, export- och importleden

Senaste uppgift: november 2017

Källa: SCB:s producentprisindex

Maria Bäckström

Producentpriserna ökade

Producentpriserna totalt steg med 1,5 procent mellan oktober och november. Under samma period steg priserna med 2,0 procent på både exportmarknaden och importmarknaden samt med 1,0 procent på hemmamarknaden. Priserna för inhemsk tillgång, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med importpriserna, steg med 1,5 procent från oktober till november.

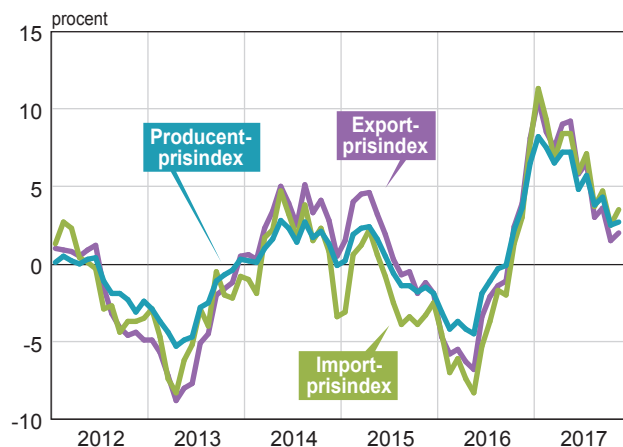
Ökade oljepriser jämfört med föregående år

Årstakten för prisindex i producent- och importled är fortsatt hög i ett historiskt perspektiv, men har sjunkit de senaste månaderna. Under sista kvartalet 2016 steg producentpriserna kraftigt, vilket har bidragit till en hög årstakt under 2017. Producentpriserna totalt, det vill säga producentpriserna på hemmamarknaden tillsammans med exportpriserna, steg med 2,7 procent jämfört med november föregående år, vilket var en ökning från oktober då årstakten var 2,5 procent. Störst bidrag till årsförändringen i november, likväl som i oktober, kommer från ökade priser på metaller samt på petroleumprodukter. Även högre priser

på hemmamarknaden för avfalls- och återvinningstjänster har bidragit till ökningen. Den totala ökningen motverkades något av lägre priser på elektricitet. Hemmamarknaden och exportmarknaden har var för sig ökat med 3,4 respektive 2,0 procent jämfört med föregående år.

Export-, import- och producentprisindex

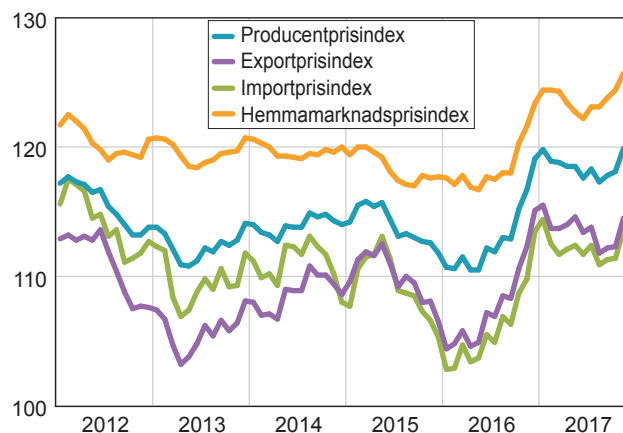
Procentuell förändring jämfört med motsvarande månad föregående år

Priserna för inhemsk tillgång steg med 3,5 procent under samma period. Även där bidrog ökade priser för avfalls- och återvinningstjänster på hemmamarknaden till uppgången. Men även prisökningar för metaller och petroleumprodukter på såväl hemma- som importmarknaden, samt ökade priser på råolja på importmarknaden bidrog till uppgången. Priserna totalt på importmarknaden ökade med 2,5 procent jämfört med samma period föregående år.

Prisindex i producent- och importled

Index 2005=100

Högre priser på elektricitet och metaller

Den främsta orsaken till prisuppgången på hemmamarknaden mellan oktober och november berodde på högre priser på elektricitet och elnätstjänster. Till skillnad från föregående månad ökade priserna på elektricitet på alla tre marknaderna. Precis som i oktober bidrog främst högre priser på metaller samt massa, papper och papp till ökningen på exportmarknaden. Högre priser på råolja bidrog främst till ökningen på importmarknaden. Ökade priser på metaller samt kemikalier och kemiska produkter bidrog till uppgången på samtliga marknader.

ARBETSMARKNAD

Sysselsättning och arbetslöshet

Senaste uppgift: november 2017

Källa: SCB:s arbetskraftsundersökningar

Matilda Wedtström

Antalet sysselsatta i åldern 15–74 år var 5 035 000 i november 2017, icke säsongrensade. Det var en ökning med 88 000 jämfört med november 2016. Antalet arbetslösa uppgick till 308 000 vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 5,8 procent. Antalet arbetade timmar var i genomsnitt 169,6 miljoner per vecka, kalenderkorrigerat var det en ökning med 2,6 procent. Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av sysselsättningen samt en minskning av arbetslösheten som uppgick till 6,6 procent.

Arbetsförmedlingens statistik visar att antalet inskrivna arbetslösa var 361 000 i slutet av november 2017. Jämfört med november 2016 var det en minskning med 3 000 personer. Bland ungdomar i åldern 18–24 år minskade antalet inskrivna arbetslösa med 6 000 till 54 000. Antalet nya lediga platser uppgick till 107 000, vilket var en ökning med 6 000 jämfört med samma månad i fjol. Antalet varslade uppgick till 2 500 i november 2017, en minskning med 2 600.

Fler personer i arbetskraften

Antalet personer i arbetskraften i åldern 15–74 år uppgick till 5 343 000 i november 2017, icke säsongrensade. Det var en ökning med 68 000 jämfört med november 2016. Antalet män i arbetskraften ökade med 42 000 till 2 817 000 och antalet kvinnor uppgick till 2 527 000. Det relativa arbetskraftstalet uppgick till 71,9 procent. Bland kvinnorna uppgick det till 69,2 procent och bland männen till 74,6 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av både antalet och andelen personer i arbetskraften jämfört med närliggande månader. Antalet personer i arbetskraften uppgick i november 2017 till 5 413 000 vilket motsvarar ett arbetskraftstal på 72,9 procent.

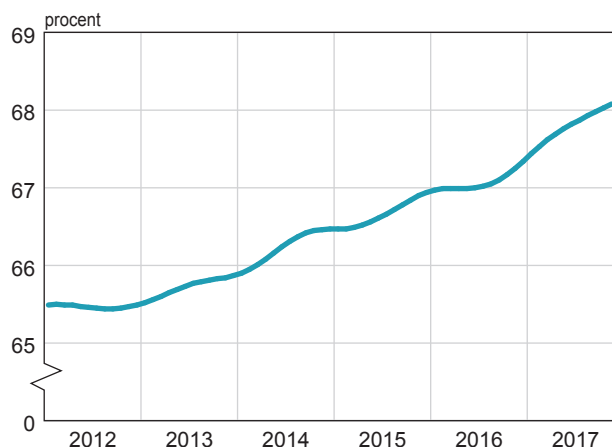
Antalet sysselsatta fortsatte att öka

I november 2017 var antalet sysselsatta i åldern 15–74 år 5 035 000, icke säsongrensade, vilket var en ökning med 88 000 jämfört med november 2016. Antalet sysselsatta män uppgick till 2 649 000, en ökning med 50 000 och antalet sysselsatta kvinnor uppgick till 2 387 000, en ökning med 38 000. Sysselsättningsgraden uppgick till 67,8 procent. Bland kvinnorna uppgick den till 65,3 procent och bland männen till 70,2 procent.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en fortsatt ökning av både antalet och andelen sysselsatta jämfört med närliggande månader. Antalet sysselsatta uppgick i november 2017 till 5 057 000 vilket motsvarar en sysselsättningsgrad på 68,1 procent.

Sysselsättningsgrad

Ålder 15–74 år. Sysselsatta som andel av befolkningen. Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Antalet anställda ökade

Antalet anställda uppgick i november 2017 till 4 561 000 enligt icke säsongrensade data. Det var en ökning med 107 000 personer jämfört med november 2016 varav 58 000 män och 49 000 kvinnor. Antalet fast anställda uppgick under samma period till 3 819 000. Det var en ökning med 117 000 varav 45 000 män och 72 000 kvinnor. Antalet tidsbegränsat anställda uppgick till 742 000 personer.

Jämfört med närliggande månader visar säsongrensade och utjämnade data på en ökning av antalet fast anställda och antalet tidsbegränsat anställda.

Antalet arbetade timmar ökade

Det totala antalet arbetade timmar uppgick i november 2017 i genomsnitt till 169,6 miljoner per vecka enligt icke säsongrensade data. Kalenderkorrigerat är det en ökning med 2,6 procent jämfört med november 2016.

Säsongrensade och utjämnade data visar på en ökning av antalet arbetade timmar. I november 2017 uppgick antalet till i genomsnitt 153,3 miljoner per vecka.

Arbetsmarknad						
	Sysselsatta, 1 000-tal		Arbetade timmar/ vecka, 10 000-tal		Arbetslösa 1 000-tal	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
jan	4 791	4 880	14 610	14 810	388	385
feb	4 806	4 920	15 800	16 140	396	392
mar	4 833	4 963	14 940	16 430	406	362
apr	4 873	4 966	16 670	15 260	381	386
maj	4 892	4 983	16 210	15 700	400	387
jun	5 018	5 129	15 240	15 620	414	407
jul	5 059	5 164	9 530	9 800	341	362
aug	4 961	5 109	13 070	13 340	350	326
sep	4 916	5 052	16 870	17 120	317	332
okt	4 930	5 041	16 770	17 210	338	337
nov	4 947	5 035	16 450	16 960	328	308
dec	4 893		14 460		337	

Uppgifterna baserar sig på åldersindelningen i AKU, dvs. 15–74 år, och antal arbetslösa inkluderar heltidsstuderande som sökt och kunnat ta arbete.

Antalet arbetslösa minskade

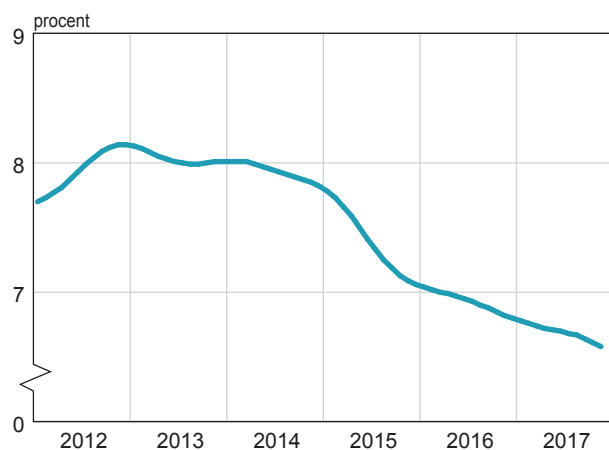
I november 2017 var antalet arbetslösa i åldern 15–74 år 308 000, icke säsongrensade, vilket motsvarar ett arbetslös-

hetstal på 5,8 procent. Antalet arbetslösa män uppgick till 168 000 och antalet kvinnor till 140 000. Arbetslöshetstalet uppgick till 6,0 procent bland männen och 5,5 procent bland kvinnorna. Bland ungdomar i åldern 15–24 år var 81 000 arbetslösa varav 47 000 var heltidsstuderande. Arbetslösheten bland ungdomarna uppgick till 14,1 procent.

För personer i åldern 15–74 år visar säsongrensade och utjämnade data på en minskning av både antalet och andelen arbetslösa jämfört med närliggande månader. I november 2017 uppgick antalet arbetslösa till 356 000 vilket motsvarar ett arbetslöshetstal på 6,6 procent. Även för ungdomar i åldern 15–24 år visar säsongrensade och utjämnade data på en minskning av såväl antalet som andelen arbetslösa. Antalet arbetslösa ungdomar var 108 000 och arbetslöshetstalet var 17,2 procent.

Relativ arbetslöshet

Ålder 15–74 år. Inkl. heltidsstuderande som sökt arbete.
Säsongrensade och utjämnade månadsvärden

Minskat antal inskrivna arbetslösa ungdomar

Antalet inskrivna arbetslösa, som utgörs av de öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, uppgick i november 2017 till 361 000. Jämfört med samma månad föregående år var det en minskning med 3 000 personer. Bland de inskrivna arbetslösa var 189 000 öppet arbetslösa och 172 000 deltog i program med aktivitetsstöd.

Antalet inskrivna arbetslösa ungdomar (18–24 år) fortsatte att minska. I november var 54 000 ungdomar inskrivna som arbetslösa, en minskning med 6 000 på ett år.

Antalet nya lediga platser som anmälades till landets arbetsförmedlingar var i november 107 000, vilket var en ökning med 6 000 jämfört med motsvarande månad föregående år. Antalet personer som påbörjade ett arbete i november 2017 minskade med 1 000 till 34 000. Antalet varslade uppgick till 2 500, vilket var 2 600 färre än i samma månad föregående år.

Arbetskraftskostnader & löner

Senaste uppgift: september 2017

Källa: SCB:s arbetsmarknadsstatistik

Den preliminära genomsnittliga timlönen för arbetare var under september 2017 165,10 kronor exklusive övertids-

tillägg och 167,30 kronor inklusive övertidstillägg, vilket är en ökning med 1,6 respektive 1,8 procent jämfört med september 2016. Under september 2017 var den preliminära genomsnittliga månadslönen för tjänstemän 38 950 kronor exklusive rörliga tillägg och 39 800 kronor inklusive rörliga tillägg, vilket är en ökning med 2,3 procent, i båda fallen, jämfört med september 2016.

Arbetskostnaden för en arbetare inom utvinning av mineral och tillverkningsindustrin har för september 2017 beräknats till 295,70 kronor per timme, vilket ger ett arbetskostnadsindex på 125,1 en förändring med 2,5 procent jämfört med september 2016. Arbetskostnaden för en arbetare inom den privata sektorn totalt har för september 2017 beräknats till 276,17 kronor per timme och för tjänstemän inom den privata sektorn till 60 741 kr per månad. Detta ger ett arbetskostnadsindex för arbetare på 123,8 en ökning med 2,0 procent jämfört med september 2016. Motsvarande index för tjänstemän blir 127,9 en ökning med 2,6 procent jämfört med september 2016.

FINANSMARKNAD

Sidledes på börsen i december

Med årets hittills sämsta månad i ryggen startade den svenska börsen i motvind i december. Börsen har under månaden rört sig sidledes och fram till den 20 december har Affärsvärldens generalindex, AFGX, minskat med 0,3 procent. Även i Europa har handeln utvecklats sidledes och bland annat har Frankfurtbörsens DAX-index stigit med 0,4 procent. I USA har börserna levererat nya toppnoteringar och fram till den 20 december har Nasdaq stigit med 1,3 procent och Dow Jones har ökat med 1,9 procent jämfört med månadsskiftet.

Aktiekurserna

Stockholmsbörsens generalindex, månadsgenomsnitt

Källa: Affärsvärlden

Stark börsutveckling under 2017 världen över

2017 har präglats av en stark och synkroniserad makroåterhämtning. Det goda konjunkturläget har genererat en stark vinstutveckling hos företagen vilket har lett till stigande aktiemarknader. Detta tillsammans med centralbankernas stimulansåtgärder har gett ytterligare drivkraft till världens

börser. Från 1 januari till 20 december har AFGX gått upp 7,2 procent. Blickar vi västerut ser vi under året uppgångar på 29,3 respektive 25,1 procent för de amerikanska börserna Nasdaq respektive Dow Jones. Tittar vi på Europa så har Frankfurtsbörns DAX-index stigit med 13,8 procent. Även Parisbörsens CAC-index har levererat goda resultat med en uppgång på 10,1 procent. Londonbörsens FTSE-index har gått upp lite mindre, 5,4 procent.

Även de asiatiska länderna har dragit nytta av det starka konjunkturläget och i Japan har Nikkei-index stigit med 19,8 procent under året. I Kina har Shanghais SSE-index ökat med 5,9 procent och i Hong Kong har Hang Seng-index stigit med hela 32,9 procent fram till den 20 december.

Oförändrade räntor för Riksbanken och ECB

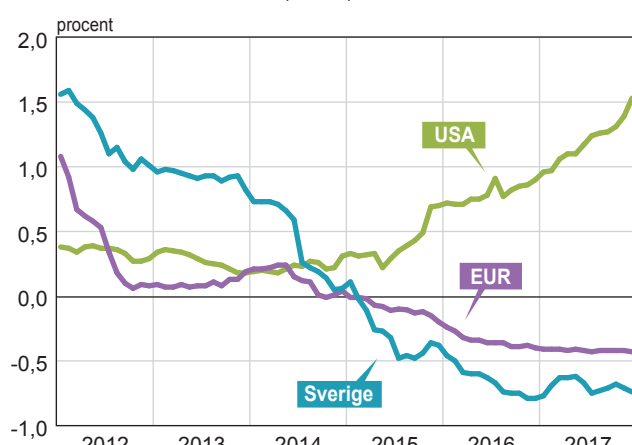
Riksbanken meddelade i december att styrräntan blir kvar på den rekordlåga nivån -0,50 procent "För att inflationen ska ligga kvar nära 2 procent behöver penningpolitiken vara fortsatt expansiv, skriver Riksbanken. Under året har Riksbanken gjort omfattande stödköp av statsobligationer för att stimulera marknaden och vid utgången av 2017 kommer nettoköpen av obligationerna att uppgå till ett värde av 290 miljarder kronor.

ECB lämnade styrräntan oförändrad på 0,0 procent under månaden och bekräftar att de planerar att dra ner på sina köp av värdepapper till 30 miljarder euro i slutet av september 2018.

Under 2017 har ECB:s ränta legat oförändrad på 0,0 procent. ECB antar att styrräntorna kommer ligga kvar på sina nuvarande nivåer åtminstone så länge som tillgångsköpen pågår. Dessa obligationsköp har under året minskats från 80 till 60 miljarder euro per månad.

Korta räntor

3 mån statsskuldväxlar (motsv)

Källa: Riksbanken

Stigande räntor i USA

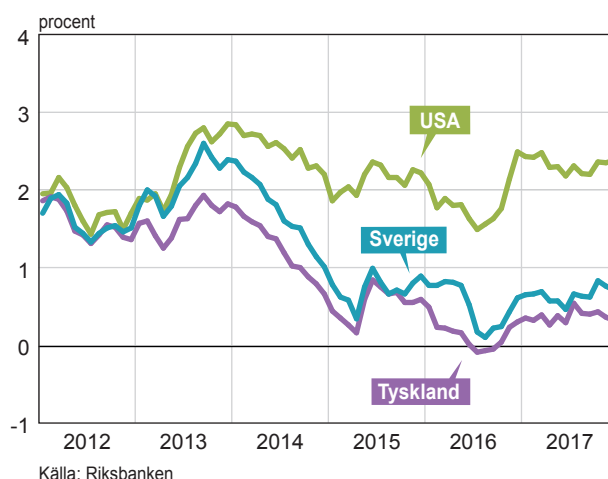
Som väntat höjde den amerikanska centralbanken styrräntan med 0,25 procentenheter. Under 2017 har FED gradvist höjt räntan, i såväl mars, juni som december höjdes den med en kvarts procentenhet och den ligger efter den senaste höjningen i intervallet 1,25–1,50 procent.

Mellan den 1–20 december ökade avkastningen på korta amerikanska statspapper från 1,39 till 1,53 procent,

medan räntan på tioåriga statspapper steg från 2,35 till 2,38 procent. Under samma period sjönk både korta och långa räntor ett par punkter i Sverige. För en tremånaders statsskuldväxel var genomsnittsräntan -0,74 procent medan tioårsräntan låg på 0,71 procent.

Långa räntor

10-åriga statsobligationer

Källa: Riksbanken

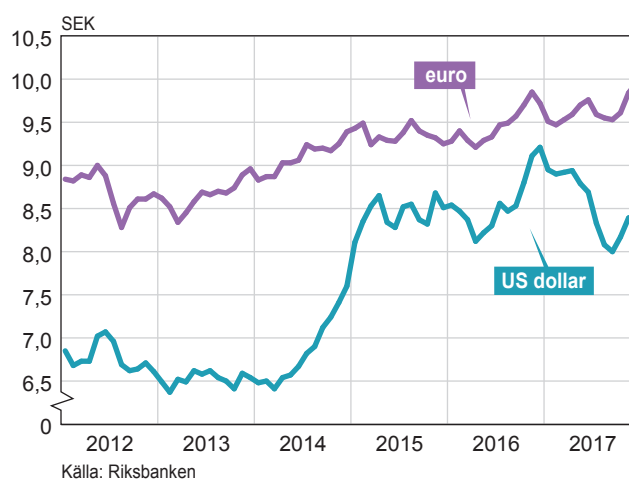
Kronan svagare mot euron

Under 2017 försvagades den svenska kronan från en redan låg nivå gentemot euron. I januari fick man i snitt ge 9,51 kronor för en euro, medan man under perioden 1–20 december har ett genomsnittspris på 9,96 kronor för en euro.

Valutakurser

Svenska kronor i förhållande till dollar och euro.

Månadsgenomsnitt

Källa: Riksbanken

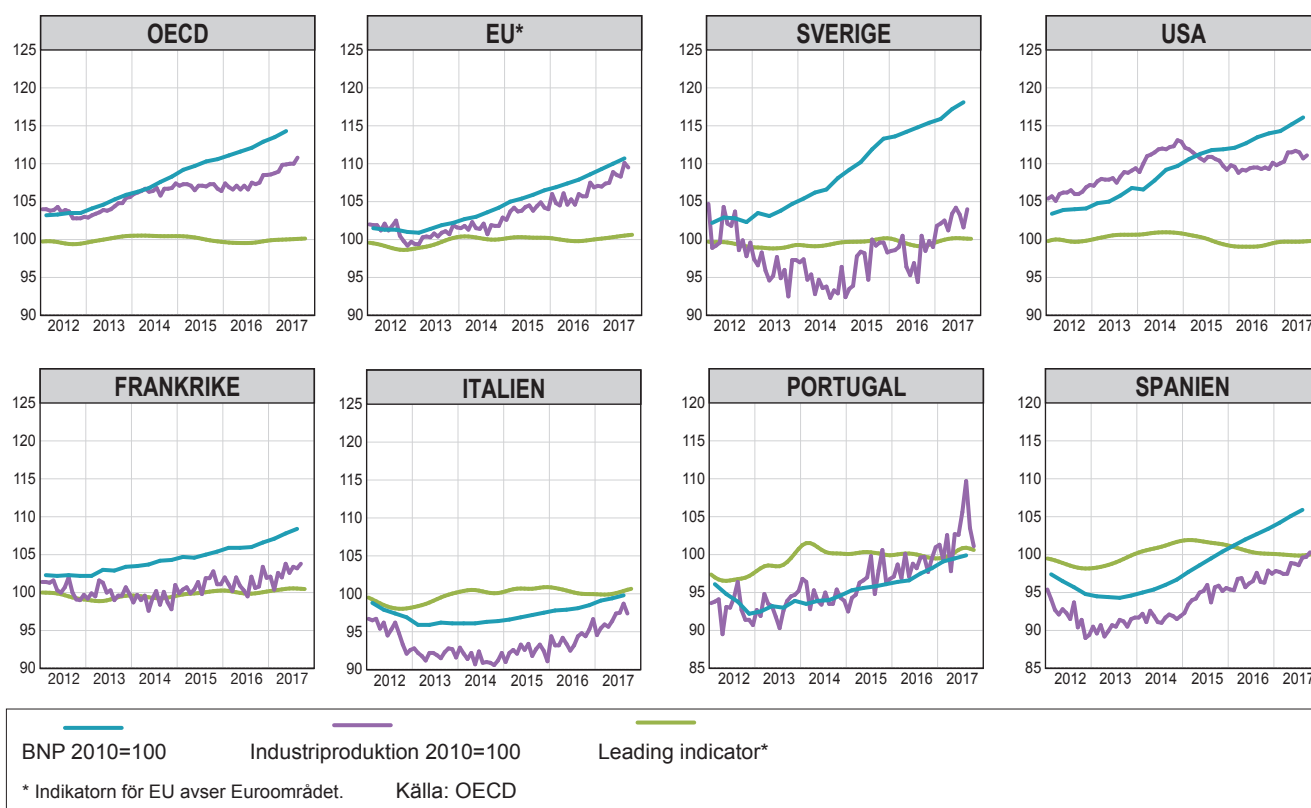
Mot dollarn har däremot kronan stärkts något, om än från en låg nivå. Medelpriset i januari var 8,95 kronor för en dollar och mellan den 1–20 december är 8,43 kronor per dollar.

Emelie Ekström och Charlotte Langlet, finansmarknadsstatistik

*God Jul och Gott Nytt År
önskar redaktionen*

INTERNATIONELL UTBLICK

Konjunkturindikatorer för några länder och -områden

Efter att ha krympt under 2011 och 2012 började tillväxten i Spanien ta fart under hösten 2013. Sedan dess har den spanska ekonomin växt stabilt och i en snabbare takt än genomsnittet för EU. Tredje kvartalet i år växte den spanska ekonomin med 0,8 procent jämfört med föregående kvartal. I likhet med BNP började den spanska industriproduktionen att stiga i mitten av 2013 och har sedan dess uppvisat en tydlig uppåtgående trend. De senaste publicerade siffrorna visar att industriproduktionen fortsatte att öka för tredje månaden i rad i oktober. Landets ledande indikator låg dock i oktober fortsatt under 100-strecket, för sjunde månaden i rad, vilket indikerar en något dämpad stämning.

Ekonomin i Frankrike fortsatte att växa för femte kvartalet i följd, då BNP steg med 0,5 procent mellan andra och tredje kvartalet i år. Den franska ekonomin har visat en uppåtgående trend sedan 2010, men de senaste två åren har den franska ekonomin växt i en långsammare takt än EU. Industriproduktionen i Frankrike har visat en svagt uppåtgående trend sedan början av 2015, men kan fluktuera betydligt på månadsbasis. De senaste publicerade siffrorna för september visar att industriproduktionen vände upp efter att ha minskat något i augusti. Den ledande indikatorn låg över 100 i oktober och har därmed legat över 100-strecket i ett år. Det indikerar en fortsatt

god ekonomisk utveckling och en ljus syn på framtiden.

Den portugisiska ekonomin började återhämta sig i början av 2013 och har sedan dess vuxit stabilt. Den genomsnittliga kvartalsvisa tillväxten är dock något lägre än för EU som helhet. Den portugisiska industriproduktionen har visat nedåtgående tendenser de senaste månaderna och sjönk med 5 procent i september och 2 procent i oktober. Den ledande indikatorn låg i oktober över 100-strecket för femte månaden i rad vilket ändå pekar på en positiv ekonomisk utveckling framöver.

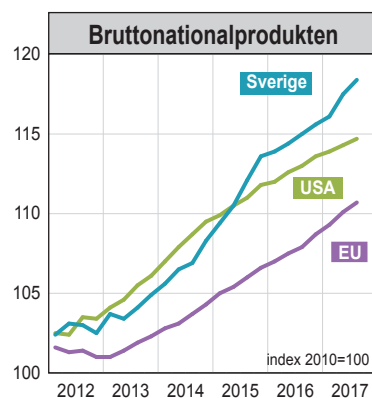
Den ekonomiska återhämtningen i Italien har varit svag sedan landets nästan tvååriga recession bröts andra kvartalet 2013. De senaste två åren har BNP växt med ungefär 0,3 procent per kvartal, vilket är betydligt lägre än EU som helhet. Tredje kvartalet i år växte BNP i ungefär samma takt som andra kvartalet och BNP steg med 0,4 procent. Industriproduktionen fortsätter att utvecklas svagt i Italien. Den senaste månadsstatistiken visar att produktionen vände nedåt efter att ha ökat under fyra månader i följd. Den ledande indikatorn har gradvis ökat sedan mars i år och steg över 100-strecket i juni. Den senaste statistiken för oktober visar att den ledande indikatorn fortsätter ligga över 100-strecket, vilket ändå pekar på en god ekonomisk utveckling framöver.

INTERNATIONELL UTBLICK

Bruttonationalprodukten

EU:s tillväxt dämpades något tredje kvartalet i år då BNP växte med 0,6 procent jämfört med kvartalet innan. Tredje kvartalets tillväxttakt är dock högre än den genomsnittliga tillväxten på ungefär 0,4 procent per kvartal de senaste fem åren. Den goda tillväxten i Tyskland fortsatte och BNP steg med 0,8 procent tredje kvartalet i säsongsrensade tal. Tillväxten i Frankrike och Spanien dämpades något, men BNP fortsätter att stiga i relativt hög takt, framförallt i Spanien. Något trögare går det i Italien där BNP steg med 0,4 procent mellan andra och tredje kvartalet i år. Efter två kvartal med blygsam tillväxt skruvades tillväxttakten upp något i Storbritannien och ekonomin växte med 0,4 procent tredje kvartalet.

Tredje kvartalets tillväxt inom EU är något lägre än tillväxten i USA där BNP steg med 0,8 procent tredje kvartalet. Det var den högsta tillväxttakten sedan tredje kvartalet 2014. Den amerikanska ekonomin har även uppvisat högre genomsnittlig tillväxt än EU:s de senaste fem åren.

I Sverige steg BNP med 0,8 procent tredje kvartalet jämfört med föregående kvartal. BNP steg även i Norge och Finland med 0,7 respektive 0,4 procent. Den danska ekonomin krympte dock för första gången sedan hösten 2015 och BNP minskade med 0,6 procent.

Bruttonationalprodukten

	Index 2010=100	Förändr. från föregående kvartal, %	Förändr. från motsv kv föreg år, %
EU	110,7	0,6	2,6
Danmark	109,6	-0,6	1,3
Finland	105,0	0,4	3,0
Frankrike	108,4	0,5	2,2
Spanien	105,9	0,8	3,1
Storbritannien	114,7	0,4	1,5
Sverige	118,1	0,8	2,9
Tyskland	113,8	0,8	2,8
Norge	113,1	0,7	3,5
USA	116,1	0,8	2,3
Japan	108,6	0,6	2,1
OECD	114,3	0,8	2,4

Avser tredje kvartalet utom OECD där andra kvartalet avses

Källa: OECD

EU-barometern

EU-kommissionens konjunkturbarometer fortsatte att stiga i november. Indikatorn för EU ökade med 0,1 enheter till 114,3 och ligger därmed på den högsta nivån sedan juni 2007. Euroområdet indikator steg med 0,5 enheter till 114,6, vilket är det högsta uppmätta värdet sedan oktober 2000. Ett förbättrat läge för handeln och ökat konsumentförtroende bidrog till den förbättrade stämningen inom unionen. Inom euroområdet bidrog industrin, tjänstnäringarna och byggsektorn till uppgången. Stämningens läge i Spanien, Frankrike och Italien förbättrades i november jämfört med oktober. I Storbritannien sjönk dock indikatorn som en följd av ett försämrat stämningens läge inom tjänstsektorn och byggsektorn. Sveriges indikator steg från 113,6 till 113,9 till följd av en bred uppgång. Konfidensindikatorn för samtliga sektorer förutom byggsektorn steg.

Internationella ekonomiska indikatorer

		Danmark	Finland	Storbr.	Sverige	Tyskland	USA	EU ¹⁾	OECD
BNP ²⁾									
Förändr. föreg. kv.	%	-0,6	0,4	0,4	0,8	0,8	0,8	0,6	0,8
Förändr. 4 kv.	%	1,3	3,0	1,5	2,9	2,8	2,3	2,6	2,4
Industriproduktion ³⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	-3,7	-0,4	0,7	0,8	-1,6	0,9	-0,5	-0,2
Förändr. 12 mån.	%	3,7	5,2	2,6	5,7	4,3	2,9	3,6	3,1
KPI ⁴⁾									
Förändr. föreg. mån.	%	0,1	0,0	0,2	-0,1	-0,1	0,6	0,1	0,1
Förändr. 12 mån.	%	1,4	0,5	3,0	1,7	1,5	1,9	1,7	2,2
Arbetslöshet ⁵⁾	%	5,6	8,7	4,2	6,7	3,6	4,1	7,4	5,6
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	-0,1	0,0	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,9	0,0	-0,5	-0,2	-0,4	-0,5	-0,9	-0,6
Kort ränta ⁶⁾	%	-0,31	-0,33	0,52	-0,61	-0,33	1,43	-0,33	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	0,00	0,00	0,14	-0,10	0,00	0,07	0,00	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	-0,13	-0,02	0,12	-0,04	-0,02	0,52	-0,02	..
Lång ränta ⁷⁾	%	0,44	0,52	1,33	0,76	0,31	2,35	0,95	..
Förändr. föreg. mån.	procentenheter	-0,09	-0,08	-0,05	-0,07	-0,06	-0,01	-0,13	..
Förändr. 12 månader	procentenheter	0,12	0,11	-0,05	0,33	0,12	0,21	-0,06	..

1) EU28 men för kort och lång ränta avses euroområdet 2) OECD andra kvartalet, övriga tredje kvartalet 3) Sverige och USA oktober, Finland augusti, övriga september 4) Harmoniserat konsumentprisindex (HICP) för EU-länderna. USA och OECD september, övriga oktober 5) Storbritannien augusti, USA november, övriga oktober 6) Korta räntor avser 3-månaders interbankräntor enligt statistik från Eurostat. November 7) November

Källa: OECD, Eurostat, Bank of England

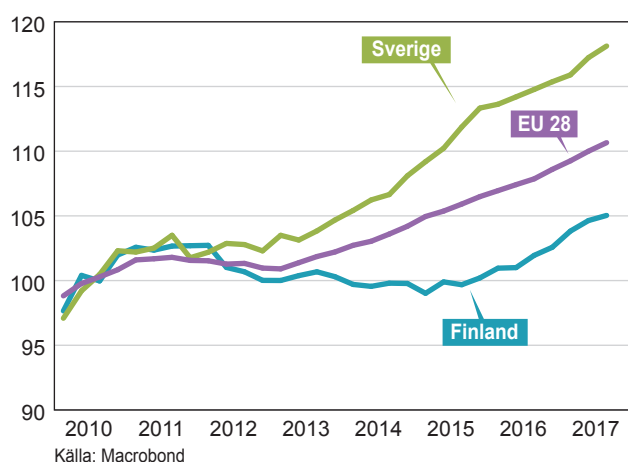
INTERNATIONELL UTBLICK

Ljusning i Finland

Finland firade i början av december 100 år som självständig nation. Finanskrisen gav ekonomin en rejäl törn och BNP rasade med över 8 procent 2009. Återhämtningen var trög men de senaste två åren har tillväxten börjat ta fart. BNP steg med 0,4 procent tredje kvartalet i år, vilket var åttonde kvartalet i följd med tillväxt.

Totalt sett krympte den finska ekonomin under perioden 2011 till 2015. På hösten 2015 började dock tillväxten ta fart igen och redan första kvartalet 2016 uppvisade den finska ekonomin högre tillväxt än den svenska. De främsta drivkrafterna för den finska tillväxten har varit ökade investeringar, stadig hushållskonsumtion samt stigande export.

Bruttonationalprodukt
Volymindex 2010=100, säsongrensat

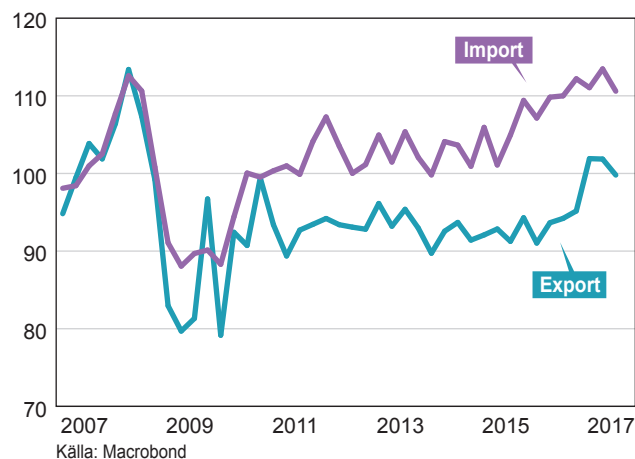
Högre tryck i exporten

I samband med att världshandeln har tagit fart har läget för den finska exporten ljusnat. Före finanskrisen redovisades stora handelsöverskott i Finland. Dessa överskott förbyttes snabbt till underskott när världsefterfrågan dämpades under finanskrisen. Framförallt har andelen export av elektronikvaror sjunkit sedan början av 2010-talet. Konkurrenter till Nokia lanserade framgångsrika produkter, vilket ledde till utmaningar för den finska telekomindustrin.

Exporten har ökat starkt i Finland från början av 2016, men vände nedåt tredje kvartalet i år. Exporten fortsätter dock att ligga på en lägre nivå än innan finanskrisen. Även importen vände nedåt tredje kvartalet i år, men de senaste två åren har den ökat fast i lägre takt än exporten.

Förstärkningen av den finska exporten beror till stor del på ökad efterfrågan från Sverige och USA, som båda är betydande handelspartners för Finland. Att tillväxten åter har tagit fart i Ryssland efter att tidigare befunnit sig i recession har också gett draghjälp. Skogsindustrin, som är en viktig exportprodukt, har blivit mer konkurrenskraftig de senaste åren. Även produktionen inom fordonsindustrin har skruvats upp för att möta den ökade efterfrågan.

Finlands export och import av varor och tjänster
Volymindex 2007=100, säsongrensat

Strukturella utmaningar

Precis som Sverige är Finland ett litet och högteknologiskt land som är starkt beroende av handel med utlandet. Telekomindustrin och skogsindustrin har varit ryggraden i den finska ekonomin. Under första halvan av 2000-talet var det framförallt Nokia som agerade draglok i ekonomin. År 2002 stod Nokia för en betydande del av den totala exporten. De sämre tiderna för Nokia gav därmed ekonomin en rejäl törn. I samma veva började digitaliseringen ta fart vilket har orsakat problem för pappersindustrin. De senaste åren har dock ett kluster kring Nokias tidigare verksamhet utvecklats och produktionskapaciteten inom skogsindustrin har ökat.

Lägre budgetunderskott

Före finanskrisen redovisades betydande överskott i Finlands offentliga finanser, men de förbyttes till underskott 2008. Statsskulden ökade snabbt och 2014 var underskottet som störst, 3,2 procent av BNP. Sedan dess har underskottet minskat och de senaste publicerade siffrorna för 2016 visar ett underskott på 1,7 procent av BNP. Finland har därmed lyckats minska budgetunderskottet trots att man sänkte inkomstskatten 2016 och 2017. De senaste siffrorna visar även att statsskulden som andel av BNP har minskat något från den rekordstora andelen under 2015.

Arbetslösheten har sjunkit något det senaste året, men fortsätter att ligga över medelvärde för EU. Siffrorna för oktober visar att arbetslösheten ligger på 8,7 procent, vilket är betydligt högre än övriga nordiska länder där arbetslösheten ligger i intervallet 4 till 6,7 procent. I likhet med Sverige finns det matchningsproblem på den finska arbetsmarknaden. Den finska skolan fortsätter vara omtalad för sin höga nivå och det finns ett högt kunnande inom telekomsektorn. En utmaning för Finland är att hitta nya lönsamma tillämpningsområden för denna kompetens kommande år.

SVENSKA EKONOMISKA INDIKATORER

	Enhet	Basår	Senaste uppgift	Förändring i procent från		
				föreg. månad/ period	samma månad/ period föreg. år	
Ekonomi, allmänt						
BNP	volym	2010=100	3 kv	118,4 ¹⁾	0,8 ¹⁾	2,9
Fast bruttoinvestering	volym	2010=100	3 kv	139,2 ¹⁾	3,9 ¹⁾	9,1
Hushållens konsumtion	volym	2010=100	3 kv	115,6 ¹⁾	0,4 ¹⁾	2,7
Lägenheter, påbörjade, nya	1 000-tal		3 kv	14,0		-2
			1-3 kv	49,8		11
Näringslivet						
Näringslivets produktion	volym	2015=100	okt	115,6	1 ¹⁾	4
			jan-okt	106,3		4
Industriproduktion	volym	2015=100	okt	118,1	2 ¹⁾	7
			jan-okt	106,7		5
Industrins orderingång	volym	2010=100	okt	108,4	-2 ¹⁾	4
			jan-okt	102,2		6
Industrins kapacitetsutnyttjande	%		3 kv	90,9 ¹⁾	0,2 ¹⁾²⁾	2,3 ²⁾
Industrins investeringar	mdr kr		3 kv	38,7		15
Tjänsteproduktion	volym	2015=100	okt	114,7	0	4
			jan-okt	105,4		4
Utrikeshandel						
Varuexport	mdr kr		okt	114,3	0 ¹⁾	10
			jan-okt	1 074,0		11
Varuimport	mdr kr		okt	117,4	1 ¹⁾	10
			jan-okt	1 078,3		10
Handelsnetto	mdr kr		okt	-3,1		
			jan-okt	-4,3		
Bytesbalans	mdr kr		3 kv	50,7		
			1-3 kv	126,8		
Konsumtion						
Detaljhandelns försäljning	volym	2010=100	nov	123,9 ¹⁾	0,9 ¹⁾	3,8
			jan-nov			2,3
Hushållens konsumtionsindikator	volym	2010=100	okt	116,7 ¹⁾	0,1 ¹⁾	1,5
			jan-okt			2,0
Personbilsregistreringar, nya	st		nov	33 193		0
			jan-nov	357 371		2
Consumer Confidence Indicator ³⁾		medelv=100	dec	108,2 ⁴⁾	108,0 ⁴⁾	102,5 ⁴⁾
Priser						
Konsumentprisindex		1980=100	nov	324,0	0,2	1,9
Konsumentprisindex, fast ränta		1987=100	nov	211,9	0,2	1,8
Producentprisindex		2005=100	nov	119,9	1,5	2,7
Exportprisindex		2005=100	nov	114,5	2,0	2,0
Importprisindex		2005=100	nov	113,6	2,0	3,5
Prisindex för inhemsk tillgång		2005=100	nov	119,6	1,5	3,5
Hemmamarknadsprisindex		2005=100	nov	125,7	1,0	3,4
Arbetsmarknad, löner						
Sysselsatta 15-74 år	1 000-tal		nov	5 035		1,8
Arbetslösa 15-74 år	1 000-tal		nov	308		-6,0
därav heltidsstuderande	1 000-tal		nov	99		10,1
Arbetade timmar	10 000-tal		nov	16 960		2,6
Lediga platser, nyanmälda	1 000-tal		nov	107		5,7
Arbetskostnadsindex, industriarbetare		2008 jan=100	sep	125,1		2,5
Timlön, industriarbetare	kr		sep	178,5		2,2
Finansmarknad						
Utlåning till hushåll ⁵⁾	mdr kr		okt	3 764		7,1
Utlåning till icke-finansiella företag ⁵⁾	mdr kr		okt	2 146		3,7
Lång ränta, 10-åriga statsobligationer	%		nov	0,76	-0,07 ²⁾	0,33 ²⁾
Kort ränta, 3-mån statsskuldväxlar	%		nov	-0,71	-0,03 ²⁾	0,08 ²⁾
Statsskuldens månadsförändring	mdr kr		nov	-21,4		
Valutakurs, TCW-index	18 nov 1992=100		30 nov	133,6	1,6	-1,3

1) Säsongrensade tal 2) Procentenheter 3) Hushållens syn på den egna och den svenska ekonomin 4) Index för resp period 5) Från monetära finansinstitut

Utges av Statistiska centralbyrån, avd för nationalräkenskaper,
Box 24300, 104 51 STOCKHOLM
Tfn 010-479 40 00
Ansvarig utgivare: Elisabeth Hopkins
Redaktör: Johannes Holmberg
Layout: Monica Andersson

Copyright SCB. Citera gärna, men uppge källa.

ISSN 1653-9435

URN:NBN:SE:SCB-2017-A06T11712_pdf (pdf)